

Sak 13-26 Saksliste Demokrati og global utvikling møte 2-2026

Dato

12.juni 2026, kl. 10-15.00

Sted

Fysisk møte, Forskningsrådet, Drammensveien 288
Møterom: Nansen 5

Sak PS 13/26	10.00-10.05	Godkjenning av sakslista
Sak PS 14/26	10.05–10.10	Godkjent møteprotokoll fra porteføljestyremøte 1 2026
Sak PS 15/26	10.10–10.15	Spørsmål om habilitet
Sak PS 16/26	10.15-10.35	Orienteringer fra administrasjonen <ul style="list-style-type: none">- Forskningsrådets reviderte strategi (revidert)- Informasjon om løpende utlysninger og søknadsbehandling fremover
Sak PS 17/26	10.35-10.50	Investeringsbeslutning, lokalvalgundersøkelsen
Sak PS 18/26	10.50-11.20	Porteføljeanalyse 2025 med strategiske veivalg
	11.20-11.30	Beinstrekk
Sak PS 19/26	11.30-12.10	Investeringsplan 2027-2029
Sak PS 20/26	12.10-12.30	Porteføljekriterier for utlysninger 2. halvår
Sak PS 21/26	12.30-12.40	Godkjenning av møteprotokoll
	12.40-12.50	Evaluering av møtet
	12.50-13.30	Lunsjpause
	13.30-15.00	Rundebord med prosjektledere
		Tema: "Fra deltakere i krig til fredsbyggere? Kvinners rolle i politisk vold og politiske overgangsprosesser, ved Jenny Lorentzen, NUPI
		Tema: <u>Reduksjon av antimikrobiell resistens (AMR) belastning – behandling av urinveisinfeksjon ve bruk av innovativ og skalerbar diagnostikk</u> , ved Rafi Ahmad, Universitetet i Innlandet

Porteføljestyre for demokrati og global utvikling, møte 1/26

Dato
10.03. 2026, 10.00-14.00

Sted
Digitalt møte

Til stede

Kristin Skare Orgeret (leder)
Indra de Soysa
Tobias Alfvén
Ivar Kolstad
Camilla Tenna Nørup Sørensen
Stig Rune Sellevåg
Ane-Marthe Solheim Skar
Elisabeth Longva

Ingrid Marie Mikelsen (observatør UD)
May-Kristin Ensrud (observatør JD)
Margrét Helgadóttir (observatør JD sak 6)

Forfall	Einar Jørstad, Rebekka Borsch, Marianne van der Wel (observatør HOD), Anne-Karin Ødegård (observatør KDD)
Til stede fra Forskningsrådet	Avdelingsdirektør Marianne Jensen, Kristin Høiby, Anne Winsnes Rødland, Line Marie Sørsdal, Bjarne Oppedal (sak 6), Zlata Turkanovic (sak 7 og 8), Karine Kålsås (sak 7 og 8), Anila Nauni (sak 10), Marta Husa (sak 10)
Sak 2/26 Vedtak:	Godkjenning av sakliste Saklista godkjennes.
Sak 3/26	Møteprotokoll fra porteføljestyremøte 5/25
Sak 4/26 Vedtak:	Spørsmål om habilitet Følgende medlemmer er inhabile og deltar ikke i behandlingen av følgende saker: <ul style="list-style-type: none">• Ane-Marthe Solheim Skar: Sak 6/26• Elisabeth Longva: Sak 6/26• Kristin Skare Orgeret: Sak 6/26
Sak 5/26 Vedtak:	Orienteringer Porteføljestyret tar informasjonen til orientering.
Sak 6/26	Investeringsbeslutning Forskning om vold og overgrep i nære relasjoner Ane-Marthe Solheim Skar, Elisabeth Longva og Kristin Skare Orgeret fratrådte under behandling av saken på grunn av inhabilitet.

Vedtak:	<p>Saksgrunnlag:</p> <ul style="list-style-type: none">• Sakspapirer, vedlegg <p>Porteføljestyret tildeler inntil 40 millioner til prosjekter som kom inn til utlysningen «Samarbeidsprosjekter for å forebygge og bekjempe vold og overgrep i nære relasjoner», som hadde frist 12. november 2025.</p>
	<p><i>Følgende søknader tildeles midler:</i></p> <ul style="list-style-type: none">• prosjekt nr. 362378 Domestic Violence and Mental Health – from Evidence-based Prediction to Cross-sectoral Prevention• prosjekt nr. 362475 Sorting out Rape: How Infrastructures and Practices in the Police Shape the Investigation of Reported Rape• prosjekt nr. 362469 From Victimization to Justice: A Multi-Agency Study on Violence in Close Relationships Among Sami and Non-Sami in Norway• prosjekt nr. 362469 Recovery among Offending youths: Origins, Trajectories and Support
	<p><i>Øvrige søknader avslås.</i></p>
	<p>Innstilt beløp er en øvre ramme. Administrasjonen gis fullmakt til å fatte endelig beslutning om tildeling av midler basert på innhenting og vurdering av revidert søknad med obligatoriske vedlegg.</p>
	<p>Avslag på søknad gir klageadgang. Nærmere beskrivelse av klageadgang og begrunnelse for avslaget finnes i avslagsbrevet til hver enkelt søker.</p>
	<p>Søknadsbehandlingen har fulgt prosedyren som ble vedtatt i porteføljestyremøtet 4. mars 2025.</p>
Sak 7/26	Søknadsbehandlingsprosedyre 2026
Vedtak:	<p>Porteføljestyret tar administrasjonens orientering om ny karakterskala og begreper i søknadsbehandlingen til etterretning.</p> <p>I den nye karakterskalaen er prosjektsøknader som får karakter 2 eller dårligere på minst ett kriterium, ikke støtteverdige. Porteføljestyret gir fullmakt til administrasjonen i Forskningsrådet til å avslå ikke-støtteverdige søknader administrativt.</p>
Sak 8/26	Porteføljekriterier i utlysninger 2026
Vedtak:	<p>Porteføljestyret slutter seg til administrasjonens forslag til porteføljekriterier for å kunne prioritere mellom søknader i utlysningene beskrevet i saksframlegget, med de justeringer det var enighet om i møtet.</p>
Sak 9/26	Investeringsplan 2027-2029 U. offl. § 14
Vedtak:	<p>Utkast til investeringsplanen for 2027-2029 legges fram for porteføljestyret i juni og vedtas i september. Status for arbeidet med vekt på planene for 2027, ble lagt fram og diskutert i møtet.</p> <p>Administrasjonen tar med seg porteføljestyrets kommentarer og innspill inn i arbeidet med investeringsplan og utlysninger.</p>

Sak 10/26 **Orientering om Forskningsrådets virkemidler for arbeidet med offentlig sektor**
Vedtak: Porteføljestyret tar informasjonen til orientering.

Sak 11/26 **Eventuelt**
Administrasjonen orienterte kort om det siste møtet for porteføljestyreledere, og om det første møtet i porteføljestyret for forsvarsevne, sikkerhet og beredskap.
Det var ingen andre saker under eventuelt.
Vedtak: Ingen vedtak i saken.

Sak 12/26 **Godkjenning av møteprotokoll**
Vedtak: Porteføljestyret godkjenner møteprotokollen.

Sak 18/26

Porteføljeanalyse

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for demokrati og global utvikling	Marianne Jensen	Karine Kålsås	1. Porteføljeanalyse 2026
Fra			
Områdedirektør			
Eva Falleth			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak

Porteføljeanalysen utarbeides årlig av administrasjonen. Den legges frem for porteføljestyrene som et strategisk kunnskapsgrunnlag. Analysen skal ikke vedtas av porteføljestyret.

Porteføljestyret for demokrati og global utvikling tar den fremlagte porteføljeanalysen 2026 til etterretning.

Kort bakgrunn

Denne porteføljeanalysen gjelder Porteføljen for demokrati og global utvikling. Analysen baserer seg på data registrert t.o.m. 2025, og er gjort på Forskningsrådets totale portefølje av prosjekter innenfor Porteføljestyret for demokrati og global utvikling sitt ansvarsområde.

Porteføljen for demokrati og global utvikling inneholder alle forskningsrådsfinansierte prosjekter og EU-prosjekter med norsk deltakelse som helt eller delvis er merket med ett eller flere av følgende merker¹:

- Demokrati, makt og styring
- Global helse
- Globale utfordringer
- Samfunnssikkerhet
- Utenriks og internasjonale relasjoner
- Utviklingsforskning

Porteføljeanalysen har først et kapittel om porteføljeanalysen og tallgrunnlaget (kapittel 1) og deretter følger «hovedkapittelet» status og utvikling av porteføljen (kapittel 2). Til sist følger kapittelet om vurdering av måloppnåelse (kapittel 3) og deretter oppsummering og anbefalinger (kapittel 4).

Porteføljeanalysen inkluderer:

- Porteføljestatistikk
- Vurdering av måloppnåelse (jf. målene i porteføljeplanen)
- Oppsummering og videre anbefaling

**Hvorfor saken
fremmes til dette
møtet**

Porteføljeanalysen legges fram i porteføljestyrets juni-møte, og behandles sammen med utkast til investeringsplan 2027-2029.

Hovedpunkter

Porteføljen for demokrati og global utvikling gir kunnskap som møter store samfunnsutfordringer, og har som mål å bygge kunnskap med relevans for politikktutforming, forvaltning og praksis i Norge og globalt.

Porteføljen har særlig betydning for offentlig sektor, på statlig, regionalt og lokalt nivå, og for utviklingen av næringsliv og sivilsamfunn.

Den gir oppdatert kunnskap om drivkrefter, utfordringer og muligheter for utenriks-, utviklings- og sikkerhetspolitikken, av relevans for sivilsamfunn, praktikere og beslutningstakere i Norge og i andre land der forskningen foregår.

Porteføljen kjennetegnes av utstrakt og bredt internasjonalt samarbeid, som blant annet omfatter målrettet samarbeid med forskningsinstitusjoner i lav- og mellominntektsland (LMICs).

I analysen redegjøres det for status og hvordan porteføljen for demokrati og global utvikling har utviklet seg siden 2021.

Oppsummering og anbefaling

Porteføljeanalysen viser at porteføljen samlet sett bidrar godt til måloppnåelse på tvers av de fem målene i porteføljepånen. Porteføljen er faglig sterk, relevant for sentrale samfunnsutfordringer og preget av høy grad av internasjonalt samarbeid, brukerrelevans og politikktutvikling. Samtidig avdekkes det enkelte strukturelle utfordringer og utviklingstrekk som har betydning for videre prioriteringer.

Analysen viser at porteføljen spiller en avgjørende rolle i å opprettholde kunnskapsutvikling på områder hvor internasjonal finansiering er lav eller synkende, særlig innen utvikling, global helse og utenriks- og sikkerhetspolitikk. Dette gjelder også sentrale områder som samfunnssikkerhet og beredskap, samt demokrati, styring og forvaltning, hvor økt geopolitisk usikkerhet og et mer sammensatt trusselbilde har skjerpet behovet for oppdatert og forskningsbasert kunnskap. Samtidig har Forskningsrådets relative bidrag blitt redusert sammenlignet med EUs. Selv om man tar høyde for at en del av dette skyldes regnskapstekniske forhold understreker det behovet for tydelige nasjonale prioriteringer og strategisk bruk av porteføljestyrets midler for å sikre ønsket tematisk dekning og måloppnåelse.

Kvaliteten i porteføljen er gjennomgående høy, men analysen peker på enkelte ubalanser. Dette gjelder særlig lav andel humaniora, en begrenset deltakelse fra næringsliv og offentlig sektor som prosjektansvarlige og partnere, samt en geografisk konsentrasjon av prosjektansvarlige. Porteføljen har gjennom sine egne investeringer sørget for økt bruk av samarbeidsprosjekter, krav til brukermedvirkning og inkludering av øremerkede midler til humaniora for å imøtekomme disse ubalansene. Analysen viser at det er behov for å opprettholde oppmerksomheten på dette og vurdere ulike tiltak. Samtidig er det en sterk vekst i teknologi som fagområde og fortsatt høy andel anvendt forskning, noe som bidrar til relevans, men som også kan påvirke bredden i kunnskapsutviklingen.

Måloppnåelsen for internasjonalt samarbeid er høy, med omfattende samarbeid både innenfor Europa og globalt, inkludert med lav- og mellominntektsland og med Panoramalandene. Dette mye inkluderer mange prosjekter med samarbeidspartnere i afrikanske land, og porteføljen er dermed Forskningsrådets fremste når det gjelder å følge opp regjeringens Afrika-strategi. Krav til likeverdige partnerskap har gitt gode

resultater, men det er behov for å opprettholde og videreutvikle disse kravene, samt sikre stabilitet i internasjonal sampublisering og vurdere samarbeidspotensialet med enkelte underrepresenterte land.

Analysen viser også tydelig styrket måloppnåelse når det gjelder bruk og relevans av kunnskapen. Økt bruk av samarbeidsprosjekter, sterk vekst i merking av ansvarlig forskning og innovasjon og svært høy andel policysiteringer sammenlignet med Forskningsrådet som helhet indikerer at forskningen i stor grad tas i bruk i politikktutforming og samfunnsutvikling. Porteføljen har også økt andelen tverrfaglige prosjekter. Likevel er det verdt å merke seg at offentlig sektor og næringslivet kan involveres i større grad.

Samlet sett bidrar porteføljen betydelig til å møte de store samfunnsutfordringene gjennom forskningsbasert kunnskap lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Dette skjer ved å sikre kunnskap på områder med sviktende internasjonal finansiering, ved å samarbeide med andre porteføljer om fellesutlysninger på tverrsektorielle utfordringer, og ved å legge til rette for tverrfaglige tilnærminger.

Økt geopolitisk usikkerhet, svekket internasjonal orden, rask teknologiutvikling og et sammensatt trussel- og risikobilde gjør at behovet for oppdatert kunnskap om verden og dens konsekvenser for Norge er stort. Det er derfor fortsatt behov for målrettet innsats på alle temaområdene.

Videre utvikling av felles utlysninger med andre porteføljer der det er behov for sektorovergrepene tilnærminger, fremstår som en hensiktsmessig tilnærming. Porteføljen har gode erfaringer med fellesutlysninger innen samfunnsikkerhet og beredskap, og tester i 2026 ut en utlysning om demokrati som styreform og levesett. Gitt de store kunnskapsbehovene bør videreføring av slike initiativer vurderes. Deltakelse i felles utlysninger om andre relevante tverrgående samfunnsutfordringer bør også utforskes, særlig der kunnskapsbehovene er store og berører flere porteføljer, som innen migrasjon og integrering samt klima og grønn omstilling.

For enkelte temaområder er det mer hensiktsmessig å benytte tematiske utlysninger og målrettede virkemidler, slik at innsatsen kan rettes inn mot konkrete behov og føringer knyttet til finansieringen. Gitt den relativt lave deltakelsen fra offentlig sektor i porteføljen, kan bruk av ulike virkemidler tilpasset ulike behov være et hensiktsmessig tiltak for å opprettholde og styrke andelen prosjekter for bærekraftig innovasjon og omstilling i offentlig sektor.

Porteføljestyret bes om å diskutere analysen og gi innspill til administrasjonen om hvilke strategiske veivalg man bør gjøre for porteføljen i den neste investeringsperioden.

Utgangspunkt for diskusjon kan være:

- Er måloppnåelse beskrevet på riktig måte?
- Foreslås de riktige satsingene for å «tette hullene» i måloppnåelse?
- Fremkommer det noe i analysen som porteføljestyret ønsker at administrasjonen skal jobbe videre med, og i så tilfelle hva?
- Hvilke områder bør porteføljestyret prioritere i sitt videre arbeid?

Videre saksgang

Administrasjonen tar med seg innspill og momenter som kommer i diskusjonen i det videre arbeid med investeringsplan for perioden og inn i Forskningsrådets forskningspolitiske rådgivning. Porteføljeanalysen publiseres på porteføljestyrets nettsider.

Porteføljeanalyse 2026

Portefølje for demokrati og global utvikling

Porteføljeanalysen er godkjent av avdelingsdirektør [dd.mm.åååå]

Innhold

1. Om porteføljeanalysen og tallgrunnlaget	3
2. Status og utvikling av porteføljen	4
2.1 Om porteføljeområdet demokrati og global utvikling	4
2.2 Om porteføljen demokrati og global utvikling	4
2.2.1 Porteføljens profil	9
3. Vurdering av måloppnåelse	21
3.1 Mål 1: Porteføljen skal bidra til å løse de store samfunnsutfordringene med forskningsbasert kunnskap lokalt, nasjonalt og internasjonalt.	21
3.2 Mål 2: Porteføljen skal fornye og øke kvaliteten på forskningen innenfor demokrati og global utvikling	22
3.3 Mål 3: Porteføljen skal styrke internasjonalt forskningssamarbeid og likeverdige partnerskap	23
3.4 Mål 4: Forskning fra porteføljen skal i økt grad deles og tas i bruk av sentrale samfunnsaktører både lokalt, nasjonalt og internasjonalt	23
3.5 Mål 5: Porteføljen skal styrke evnen til bærekraftig innovasjon og omstilling i offentlig sektor, i samhandling med sivilsamfunn og næringsliv	24
4. Oppsummering og anbefalinger	25

1. Om porteføljeanalysen og tallgrunnlaget

Porteføljeanalysen er utarbeidet av administrasjonen. Den legges frem for porteføljestyrene som et strategisk kunnskapsgrunnlag. Analysen skal ikke vedtas av porteføljestyret.

Denne porteføljeanalysen gjelder Porteføljen for demokrati og global utvikling. Analysen baserer seg på data registrert t.o.m. 2025, og er gjort på Forskningsrådets totale portefølje av prosjekter innenfor Porteføljestyret for demokrati og global utvikling sitt ansvarsområde.

Porteføljen for demokrati og global utvikling inneholder alle forskningsrådsfinansierte prosjekter og EU-prosjekter med norsk deltakelse som helt eller delvis er merket med ett eller flere av følgende merker¹:

- Demokrati, makt og styring
- Global helse
- Globale utfordringer
- Samfunnssikkerhet
- Utenriks og internasjonale relasjoner
- Utviklingsforskning

Porteføljen for demokrati og global utvikling kan deles inn i følgende delporteføljer, der ett og samme prosjekt kan inngå helt eller delvis i flere delporteføljer, avhengig av hvordan prosjektet er merket:

- Demokrati, styring og forvaltning
- Samfunnssikkerhet, sårbarhet og risiko
- Global helse
- Utenriks og internasjonale relasjoner
- Utviklingsforskning

Porteføljeanalysen omfatter analyse av dataene, og bildet som framkommer skal vurderes opp mot målene for porteføljen. Prosjektene i porteføljen kan være finansiert av:

- Porteføljestyret selv, da referert til som Porteføljestyrets egne investeringer, eller den strategiske innsatsen
- andre porteføljestyrer i Forskningsrådet
- EU

Der det er hensiktsmessig sammenlignes også investeringer/innsats gjort av Forskningsrådet som helhet med EU sine investeringer. Finansiering fra Forskningsrådet vises i statistikken som merket andel av årlig disponibelt budsjett, mens finansiering fra EU viser merket andel av årlig kontraktsbeløp for norske deltakere. Grunnbevilgning til forskningsorganisasjoner og tall fra SkatteFUNN er ikke tatt med i datagrunnlaget.

¹ Forskningsrådet har et system for merking som gjør oss i stand til å rapportere på, monitorere og lage statistikk om innsatsen innenfor de ulike porteføljene. Merkene som brukes, er ikke gjensidig utelukkende, og systemet åpner for at et prosjekt telles flere ganger dersom det bidrar på flere forskjellige områder. Prosenten på merkene settes uavhengig av hverandre. Det vil si at prosenten settes ut fra isolerte vurderinger av prosjektets innhold i forhold til det enkelte merket, og at summen av merkingene kan bli mer enn hundre prosent. Vi summerer derfor ikke merker når vi tar ut statistikk for rapportering- og monitorering.

2. Status og utvikling av porteføljen

2.1 Om porteføljeområdet demokrati og global utvikling

Porteføljen for demokrati og global utvikling gir kunnskap som møter store samfunnsutfordringer, og har som mål å bygge kunnskap med relevans for politikkutforming, forvaltning og praksis i Norge og globalt. Porteføljen har særlig betydning for offentlig sektor, på statlig, regionalt og lokalt nivå, og for utviklingen av næringsliv og sivilsamfunn. Den gir oppdatert kunnskap om drivkrefter, utfordringer og muligheter for utenriks-, utviklings- og sikkerhetspolitikken, av relevans for sivilsamfunn, praktikere og beslutningstakere i Norge og i andre land der forskningen foregår. Porteføljen kjennetegnes av utstrakt og bredt internasjonalt samarbeid, som blant annet omfatter målrettet samarbeid med forskningsinstitusjoner i lav- og mellominntektsland (LMICs).

Under redegjøres det for status og hvordan porteføljen for demokrati og global utvikling har utviklet seg siden 2021.

2.2 Om porteføljen demokrati og global utvikling

Porteføljen for demokrati og global utvikling bestod i 2025 av 833 prosjekter med en samlet FoU-innsats på 1247 mill. kroner. Porteføljen inkluderer prosjekter finansiert av Forskningsrådet og gjennom EU. Majoriteten av prosjektene (653 prosjekter) i porteføljen får sin finansiering fra Forskningsrådet (701 mill. kroner), mens resterende 180 prosjekter (546 mill. kroner) henter midler fra EU.

Figur 1 viser utviklingen i finansieringen fra Forskningsrådet og EU for årene 2021 til 2025. Forskningsrådets innsats har hatt en kraftig nedgang siden 2022. Nedgangen fra 2023 til 2024 skyldes primært Forskningsrådets overgang fra netto- til bruttobudsjettering, noe som bl.a. innebar at Forskningsrådets frist for godkjenning og bokføring av inngående faktura var to måneder tidligere enn året før.

Forskningsrådets innsats har i liten grad tatt seg opp siden nedgangen fra 2023 noe som skyldes flere sammensatte forhold. For det første er prosjekter etablert i perioden med høye tildelingsnivåer i 2019 og 2020 nå delvis avsluttet, samtidig som det ble gjort relativt få nye tildelinger i 2023 på grunn av reduserte rammer. Dette gir ettervirkninger i innsatsen for 2025. Nedgangen kan også forklares av regnskapstekniske forhold, inkludert den nevnte overgangen fra netto- til bruttobudsjettering i 2025 og økt bruk av etterskuddsvis fakturering fremfor forskuddsutbetaling. Disse endringene påvirker og forsinker utbetalingstakten og medfører avvik mellom når midler utbetales og hvilken periode tilskuddsmottakerne rapporterer på. Det gir derfor lite mening å sammenligne innsatsen i mill. kroner i 2025 med tidligere år, men prosentandeler og fordeling vil bli diskutert der det er hensiktsmessig for å beskrive utviklingen de siste fem årene, fra 2021.

Den EU-finansierte delen av porteføljen viser et fall fra 2021 til 2022 etterfulgt av en gradvis økning fra 2022 til 2025, noe som blant annet kan forklares av finansieringen av et nytt stort prosjekt til norskregistrerte Coalition for Epidemic Preparedness (CEPI)². Man må derfor ta enkelte forbehold ved analyse av disse tallene.

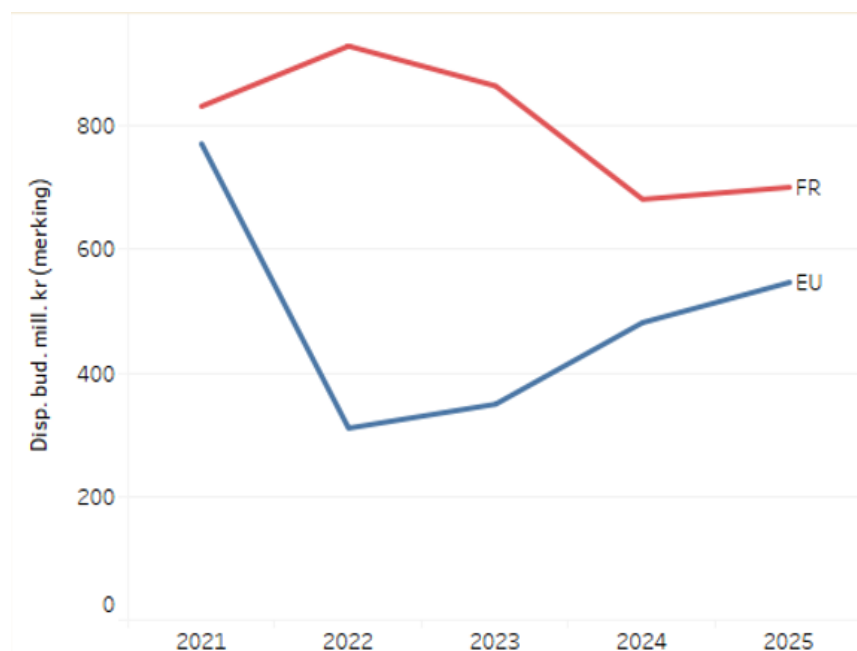
² CEPI er en global vaksinekoalisjon som ble opprettet for å finansiere og fremskynde utviklingen av vaksiner mot smittsomme sykdommer og pandemier. CEPI sin finansiering fra EU er høy, og inngår i porteføljens statistikk fordi de er registrert som en norsk stiftelse og har hovedkontor i Oslo. Midlene de får fra EU går i liten grad til norsk forskning, men til vaksineutvikling globalt. Det er dermed ikke helt riktig å regne med disse prosjektene i porteføljen, men vanskelig å trekke ut fra statistikken.

På grunn av de høye tildelingene under pandemien som særlig påvirket innsatsen i 2021, kan det være nyttigere å sammenligne med innsatsen i 2023 ettersom den ligger på et mer normalt nivå.

Samlet er innsatsen omtrent lik som i 2023, men med stor endring i fordelingen. EU har økt sin innsats med 37 prosent mens Forskningsrådet har redusert med 19 prosent.

Figur 1: Utvikling i FoU-innsats i porteføljen for demokrati og global utvikling, finansiert av henholdsvis Forskningsrådet og EU. 2021-2025. mill. kroner.

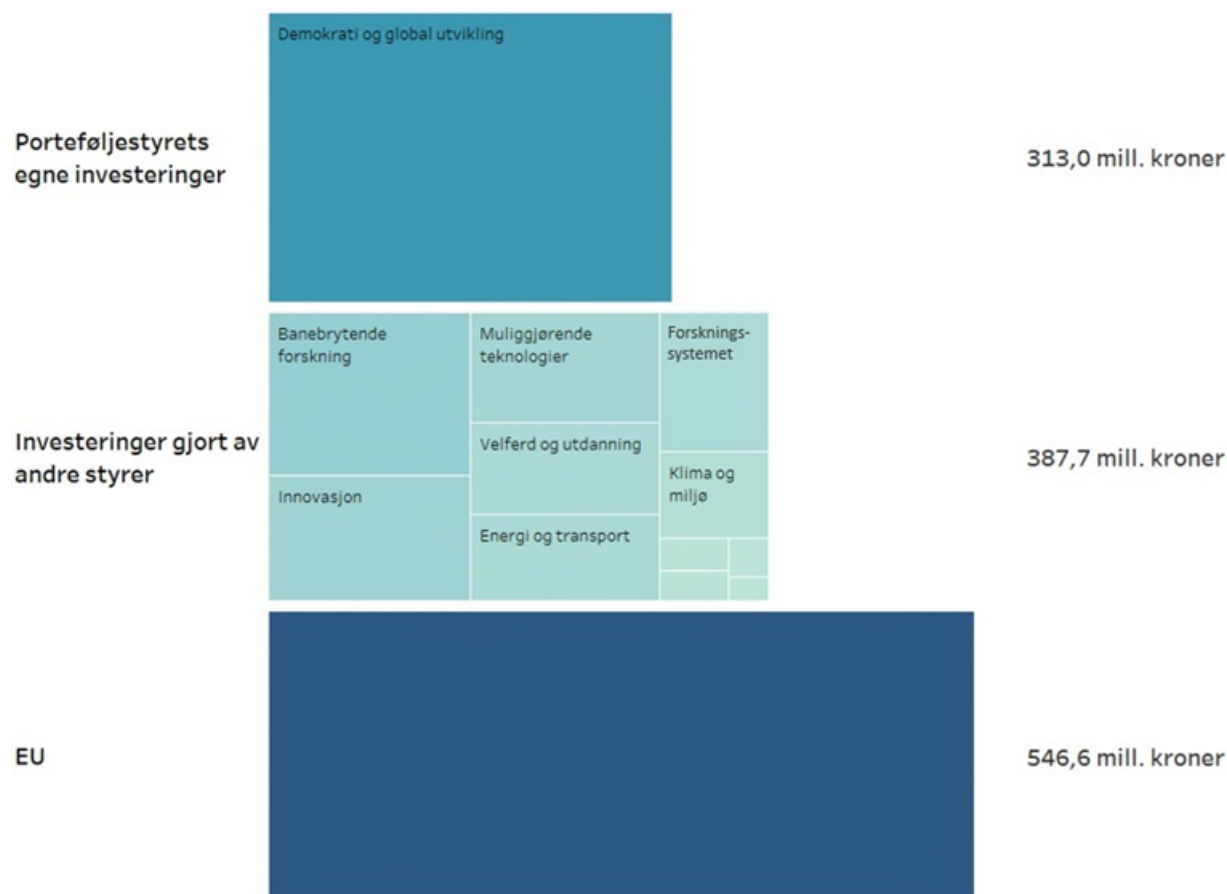
Figur 2 viser at **porteføljestyrets egne investeringer** utgjør 25 prosent (313 mill. kroner) av FoU-innsatsen i porteføljen for demokrati og global utvikling, 16 prosent (72 mill.) av delporteføljen for global helse, 24 prosent (88 mill.) av delporteføljen for samfunnssikkerhet, sårbarhet og risiko, 23 prosent (79 mill.) av delporteføljen for demokrati, styring og forvaltning, 43 prosent (79 mill.) av delporteføljen for utenriks og internasjonale relasjoner og 83 prosent (63 mill.) av delporteføljen for utviklingsforskning.

Investeringene til Forskningsrådets øvrige styrer utgjør 31 prosent av porteføljen for demokrati og global utvikling, til sammen 388 mill. kroner. Dette er en nedgang på 2 prosent fra 2024. Porteføljestyret for banebrytende forskning, som har ansvar for fri prosjektstøtte, er største bidragsyter med 95 mill. kroner. Nest størst er porteføljestyret for innovasjon (68 mill.). Andre store bidragsytere er porteføljestyret for muliggjørende teknologier (56 mill.) hvor av 44 mill. er IKT-forskning, deretter er det porteføljestyret for forskning, velferd og utdanning (47 mill.), energi og transport (44 mill.), og forskningssystemet (41 mill.). Noen av disse porteføljestyrene gjør investeringer uavhengig av tematikk, slik som banebrytende forskning og forskningssystemet. De andre gjør relevante investeringer grunnet overlapp i tematiske prioriteringer og sektorovergrepene utfordringer. Noe av dette skyldes felles utlysninger med dette og andre porteføljestyre, noe som gir mer tverrfaglige prosjekter, som er relevante for flere porteføljer.

EUs investeringer utgjør 44 prosent (547 mill.) av porteføljen for demokrati og global utvikling. Mest midler hentet norske aktører i Horisont Europas klynge 1 Helse (345 mill. inkl. CEPI), i ERC – Det europeiske forskningsrådet (51 mill.), og i klynge 2 Kultur, kreativitet og inkluderende samfunn (39 mill.) og klynge 3 Samfunnssikkerhet (39 mill.). Deretter følger klynge 6 Mat, bioøkonomi, naturressurser, landbruk og miljø (26 mill.). I alle disse var det økning fra 2024 til 2025.

Figur 2: Bidragsytere til FoU-innsatsen i porteføljen for demokrati og global utvikling. Figuren viser at fordelingen mellom finansieringskilde er omtrent lik som i 2024, men med en noe større øking i finansieringen fra EU, med en øking fra 482,4 mill. kroner i 2024 noe som i hovedsak skyldes et nytt stort prosjekt til CEPI.

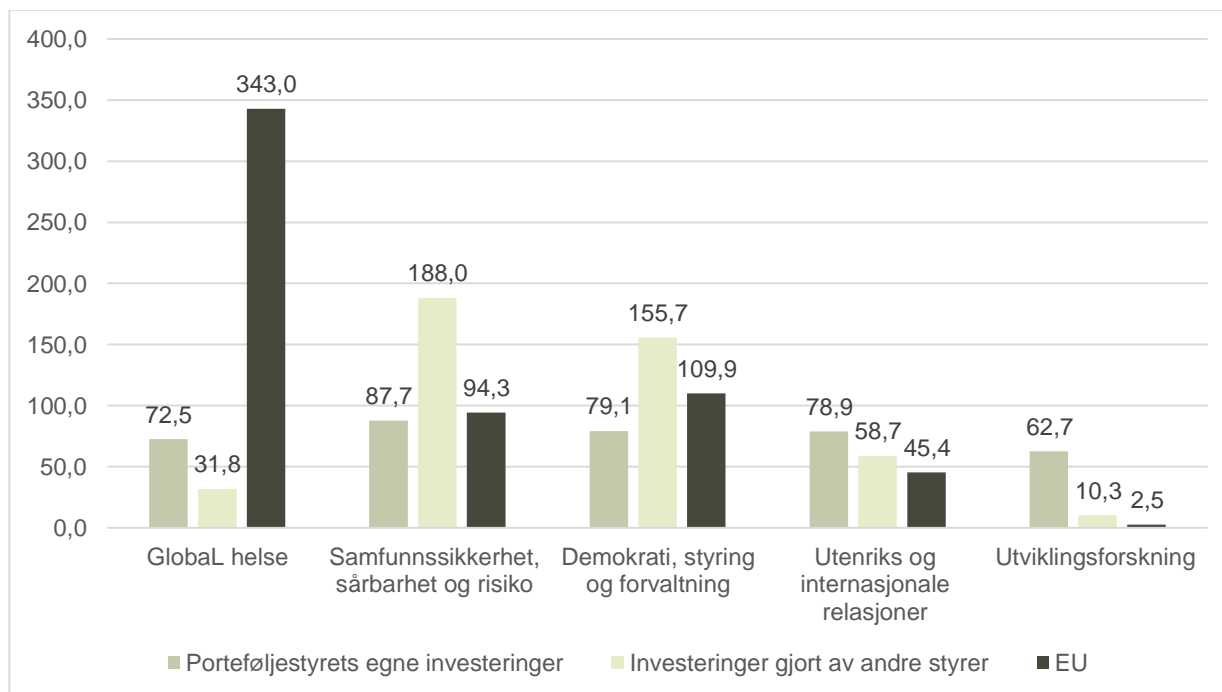

Flere departementer er med og finansierer FoU-innsatsen i de prosjektene porteføljestyret selv har investert i. Midler fra Utenriksdepartementet (UD) finansierte i 2025 56 prosent av porteføljestyrets egen FoU-innsats. Den nest største finansøren er Justis- og beredskapsdepartementet (JD) som har bidratt med midler til 16 prosent av FoU-innsatsen. Kunnskapsdepartementet (KD) har bidratt med 9 prosent, hvorav 99 prosent er sektorovergrepene midler. Kommunal- og distriktsdepartementet (KDD) har bidratt med 10 prosent, deretter følger Helse- og omsorgsdepartementet (HOD) og Digitaliserings- og forvaltningsdepartementet (DFD) med 4 prosent hver. Samferdselsdepartementet (SD) og Forsvarsdepartementet (FD) har bidratt med øvrige midler til porteføljestyrets egne investeringer.

Som vist i figur 3 viser varierer fordelingen mellom porteføljestyrets egne investeringer, investeringer fra andre styrer og EU mye mellom de ulike delporteføljene.

Figur 3: Fordeling av investeringer per delportefølje (2025). Kilde: Forskningsrådet.

Delportefølje for global helse er den største delporteføljen innenfor demokrati og global utvikling, noe som skyldes den store andelen EU-finansiering. Trekker man fra tre store enkeltprosjekter ledet av CEPI utgjør EUs finansiering 53 mill. kroner, og global helse blir den nest minste delporteføljen. Global helse består av 144 prosjekter med en total FoU-innsats på 447 mill. kroner. Forskningsrådet finansierer 98 av prosjektene og 104 mill. kroner av den totale innsatsen. Av dette står Porteføljestyrets egne investeringer for to tredjedeler av finansieringen. EU finansierer 46 prosjekter med en samlet innsats på 343 mill. kroner. Om vi holder CEPI sine tre største prosjekter utenom, har det vært en øking på 25 mill. i EU sin innsats siden 2023, mens Forskningsrådet har hatt en liten nedgang på 10 mill. kroner.

Innen global helse skal Forskningsrådets midler både kvalifisere til og komplementere europeisk finansiering. Vi ser eksempler på at forskningsmiljøer som har fått finansiering gjennom porteføljestyrets utlysninger, også lykkes i relevante EU-utlysninger, særlig i partnerskapet Global Health EDCTP3. Dette viser at det er synergi mellom Forskningsrådets og EU sin innsats. Samtidig er Forskningsrådets innsats viktig å opprettholde, da EUs innsats ikke dekker alle temaområdene prioritert i porteføljeplanen for demokrati og global utvikling. Ser man samtidig på EUs finansiering til norske institusjoner (uten CEPI) er andelen relativt lav.

Delportefølje for samfunnssikkerhet, sårbarhet og risiko er den nest største delporteføljen målt i FoU-innsats. Den består av 326 prosjekter med en total FoU-innsats på 370 mill. kroner. Forskningsrådet finansierer 257 av prosjektene til 275,8 mill. kroner. Nøyaktig to-tredjedeler av Forskningsrådets innsats er finansiert med midler fra andre porteføljestyre. Det skyldes at tematikken er tverrsektoriell og går på tvers av departementenes sektoransvar. Det er derfor et mål at andre porteføljer med midler fra andre departementer finansierer relevant tematikk innenfor delporteføljen. EU finansierer 69 prosjekter med 94,3 mill. kroner, og det utgjør 25 prosent. Siden 2021 har delporteføljen for samfunnssikkerhet, sårbarhet og risiko redusert med om lag 6,4 prosent.

Forskningsrådets midler både kvalifiserer og komplementerer europeisk finansiering innenfor samfunnssikkerhet. Forventningene til internasjonalt samarbeid i nasjonale utlysninger styrker norske miljøers nettverk og mulighet for deltakelse i internasjonale programmer. Norske aktører gjør det særlig godt innenfor krisehåndtering i Horisont Europas klynge 3 samfunnssikkerhet, men den totale

returandelen går ned. Nedgangen kan delvis forklares med større konkurranse, med en økning i antall søknader på nesten 40 prosent fra 2024. Norske aktører gjorde det også godt i NordForsk sin utlysning innenfor tematikken i 2025 hvor porteføljen la inn midler. Gitt usikkerheten skapt av nye geopolitiske forhold er det viktig at innsatsen på dette feltet opprettholdes, og styrkes.

Delportefølje for demokrati, styring og forvaltning består av 329 prosjekter med en total FoU-innsats på 345 mill. kroner. Forskningsrådet har flest prosjekter (255) og størst andel av finansieringen (235 mill. kroner). Investeringene til andre porteføljestyre utgjør en stor andel av totalinnsatsen, med hele 45 prosent, mens porteføljestyrets andel utgjør 23 prosent. Det skyldes også her at tematikken er sektorovergrep og angår flere porteføljer. Den EU-finansierte delen av porteføljen har økt betydelig fra 6 prosjekter i 2021, til 74 prosjekter og en innsats på 110 mill. kroner i 2025, noe som utgjør 46 prosent av delporteføljens samlede FoU-innsats. Dette har bidratt til en total øking i delporteføljen med 68 prosent siden 2021. Også for denne delporteføljen ser vi en positiv synergi mellom Forskningsrådets og EUs innsats. Samtidig er det viktig at Forskningsrådet opprettholder investeringer på prioritert tematikk som EU ikke dekker, for eksempel nasjonale valgundersøkelser.

Delportefølje for utenriks og internasjonale relasjoner består av 144 prosjekter med en total FoU-innsats på 183 mill. kroner. Her har også Forskningsrådet den største andelen av finansieringen, med en innsats på 138 mill. kroner til 119 prosjekter. EUs andel utgjør 25 prosent av delporteføljens finansiering, lik i 2024, med en innsats på 45 mill. kroner til 25 prosjekter. Siden 2021 har delporteføljen for utenriks og internasjonale relasjoner minket med 26,7 prosent. Det er investeringer gjort av andre styre som har gått mest tilbake (29 prosent), mens innsatsen finansiert av porteføljestyret har blitt redusert med 24,5 prosent og utgjorde 43 prosent av den totale innsatsen i 2025. Det er forventet at innsatsen vil ta seg noe opp når prosjektene finansiert de siste år øker sin aktivitet.

Den geopolitiske situasjonen gjør at behovet for oppdatert kunnskap innenfor denne delporteføljen øker. EUs innsats er relativt lav, og Forskningsrådets innsats har vært synkende de siste årene. Porteføljestyrets egne investeringer er derfor særlig viktig å opprettholde for å sikre relevant forskning knyttet til porteføljeplanens prioritering av forskning om utenriks- og sikkerhetspolitiske utfordringer. Dette synes særlig viktig i lys av Forskningsrådets reviderte strategi der det er et sterkere søkelys på endringer i den global orden og sikkerhetsparadigmet.

Delportefølje for utviklingsforskning har den laveste innsatsen i 2025, med 85 prosjekter og en FoU-innsats på 76 mill. kroner. Dette skyldes blant annet den lave EU-innsatsen på kun 3 mill. kroner i 2025, noe som tilsvarer i underkant av 5 prosent av porteføljen. Forskningsrådet finansierer 80 av prosjektene med 73 mill. kroner av FoU-innsatsen. 2021 var året med høyest innsats i denne delporteføljen, og totalt har innsatsen gått ned med om lag 58 prosent siden da. Det er Forskningsrådets investeringer som gjør utgjør mesteparten av innsatsen (82 prosent) og dermed er også reduksjonen i innsatsen der mest drastisk. I tillegg til de regnskapstekniske årsakene kan nedgangen også skyldes en stor andel prosjekter i avslutningsfase de siste årene og lave investeringer i 2022 og 2023, noe som påvirker tallene for 2025. Bevilgningene til denne delporteføljen har gått opp de siste to årene og det forventes at den årlige innsatsen derfor tar seg opp de neste årene. Nå man ser på andelen av FoU-innsats i prosjekter finansiert med porteføljestyrets midler til utviklingsforskning har den økt fra 44 prosent i 2021 til 85 prosent i 2025 (63 mill. kroner). Innsatsen fra andre porteføljestyre er redusert fra 40 prosent i 2021 til 14 prosent av Forskningsrådets innsats i 2025.

EUs innsats innen utviklingsforskning er veldig lav, det samme er innsatsen fra andre porteføljestyre. Porteføljestyrets egne investeringer er derfor helt nødvendig for å opprettholde den totale innsatsen og sikre prioritering av forskning som gir økt kunnskap om fattigdom, ulikhet og utvikling, slik det er beskrevet i porteføljeplanen.

2.2.1 Porteføljens profil

2.3.1 Fag og publisering

Porteføljen har ingen avgrensninger når det gjelder fag, metoder og teknologier. Prosjektporteføljen er bredt sammensatt, med mange tverrfaglige prosjekter.

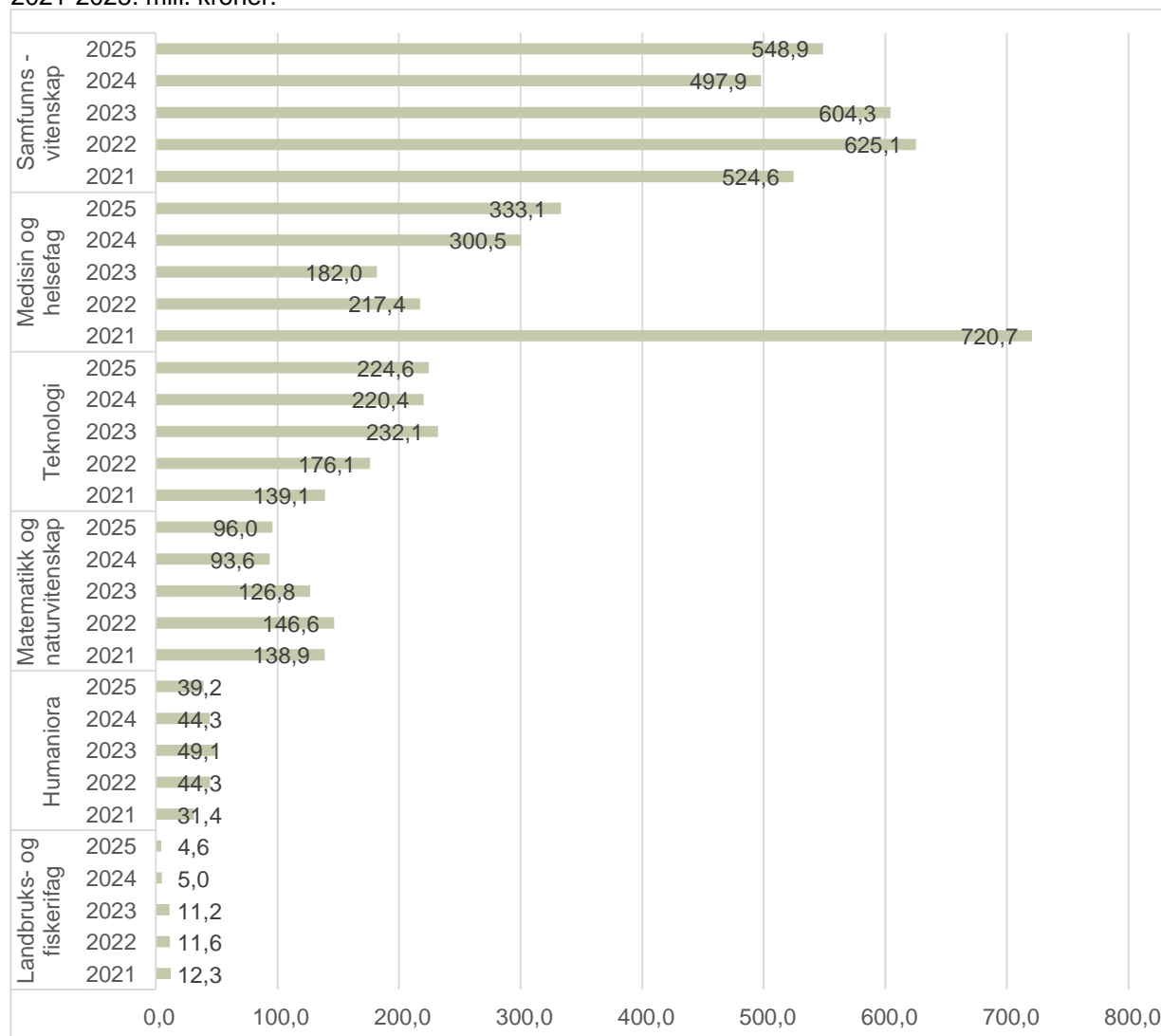
Fagområder

Det er ingen vesentlige endringer i fordelingen av prosjekter i porteføljen for demokrati og global utvikling på dominerende fagområder fra 2024 til 2025. Sammenligner man med 2021, blir bildet noe annerledes. Andelen prosjekter som har samfunnsvitenskap som dominerende fagområde, har økt fra 33 til 44 prosent, mens medisin og helsefag er redusert fra 45 til 27 prosent. Årsaken er EUs store investeringer til norskbaserte CEPI under pandemien. Andelen prosjekter med teknologi som dominerende fagområde har i samme periode doblet seg fra 9 til 18 prosent. Matematikk og naturfag har hatt en liten reduksjon og utgjør 8 prosent av prosjektene i 2025, mens andelen dominert av humaniora har økt fra 2 til 3 prosent siden 2021.

Ser man kun på Forskningsrådets innsats, er bildet litt annerledes. Her er hele 59 prosent av porteføljen merket med samfunnsvitenskap som dominerende fagområde, etterfulgt av teknologi med 15 prosent, matematikk og naturvitenskap med 11 prosent, medisin og helsefag med 10 prosent, og humaniora med 5 prosent. Det er få endringer i fordelingen mellom hovedfagområdet siden 2021, men medisin og helsefag har redusert sin andel med to prosent til fordel for samfunnsvitenskap.

Figur 4: Porteføljen for demokrati og global utvikling fordelt på dominerende fagområde i prosjektene. 2021-2025. mill. kroner.

Tverrfaglighet

I 2025 var 30 prosent av prosjektene i porteføljen finansiert av Forskningsrådet merket med to fagområder, og 9 prosent med tre fagområder, noe som her en henholdsvis øking på 1 og 2 prosent siden 2024. Sammenligner vi litt lengre tilbake i tid, med 2021, var det 24 prosent av prosjektene som inkluderte to fagområder og 6 prosent som inkluderte tre fagområder. Tverrfagligheten i prosjektene har derfor økt de siste fem år.

Prosjektene som inngår i porteføljen for demokrati og global utvikling, er i stor grad tverrfaglige. De kombinerer gjerne ulike fagretninger innenfor et fagområde og på tvers av fagområder. Innenfor samfunnsfag, som er det største fagområdet, ser vi aller størst innslag av statsvitenskap og organisasjonsteori, nøyaktig dobbelt så mange prosjekter som innenfor økonomi. I tillegg har porteføljen innslag av rettsvitenskap, sosiologi, sosialantropologi, og samfunnsgeografi, etterfulgt av urbanisme og planlegging, medievitenskap, psykologi og kriminologi. Innenfor teknologi er det informasjons- og kommunikasjonsteknologi og medisinsk teknologi som dominerer, i tillegg til bioteknologi, noe som trolig er påvirket av finansiering fra EU. Innenfor matematikk og naturvitenskap er det informasjons- og

kommunikasjonsvitenskap som dominerer, mens for humaniora er det historie, etterfulgt av filosofiske fag og kulturvitenskap

Porteføljestyrets egne investeringer: 32 prosent av FoU-innsatsen utføres i prosjekter som er merket med minst 2 fagområder; 12 prosent er merket med minst 3 fagområder, og 1 prosent er merket med 4 fagområder i 2025. Tilsvarende tall for 2021 var 28 prosent og 5 prosent, noe som indikerer noe økning i andelen tverrfaglige prosjekter.

Vitenskapelige publikasjoner og internasjonal sampublisering

I perioden 2021-2025 var det 3942 vitenskapelige publikasjoner som var merket med minst 50 prosent demokrati og global utvikling i porteføljen som er finansiert av Forskningsrådet. Av dette utgjør 39 prosent internasjonal sampublisering. Sammenlignet med 2021 har det årlige antallet publikasjoner holdt seg stabilt, med 758 i 2021 og 750 i 2025, selv om det var høyere antall publikasjoner i årene imellom. Andelen internasjonal publisering har også sunket med 10 prosent i denne perioden, fra 44 prosent i 2021 til 34 prosent i 2025. Årsaken kan finnes i hvordan delporteføljene har publisert³. Global helse, som de siste fem årene har hatt den høyeste andelen internasjonal sampublisering (74 prosent i 2025) har hatt en skarp nedgang i antall publikasjoner (fra 151 publikasjoner i 2021 til 81 i 2025), noe som trolig skyldes lavere bevilgninger til nye prosjekter siden 2018. Demokrati, styring og forvaltning, som har en lavere andel internasjonal sampublisering (20 prosent i 2025) har hatt en omvendt trend (fra 150 publikasjoner i 2021 til 269 i 2025). Oppgangen her skyldes økt satsing innen temaområdet. Innen utviklingsforskningen har den internasjonale sampubliseringen sunket til fra 64 prosent i 2021 til 46 prosent i 2025, men grunnet skjerpede krav til likeverdig partnerskap forventes det at denne vil øke igjen. Utenriks og internasjonale relasjoner har en andel på 27, en nedgang fra 29 prosent i 2021.

Porteføljestyrets egne investeringer: I perioden 2021-2025 var det registrert 1591 publikasjoner knyttet til porteføljestyrets egen investeringer. Internasjonal sampublisering utgjør 35 prosent av disse. Antallet publikasjoner i 2025 var 320, noe som er på samme nivå som i 2021 (321 publikasjoner), men andelen internasjonal sampublisering har gått noe ned, fra 37 prosent til 33 prosent.

Sitering i policydokumenter

Sitering i policydokumenter beregnes ut fra andel publikasjoner med policysiteringer i hver enkelt portefølje sammenlignet med andelen policysiteringer totalt for publikasjoner tilknyttet prosjekter finansiert av Forskningsrådet. Tallene omfatter vitenskapelige artikler og oversiktsartikler publisert i nivå 1- og 2-tidsskrifter i perioden 2015–2024, basert på prosjekter med oppstart i 2015 eller senere.

For porteføljen for demokrati og global utvikling er andelen publikasjoner med policysiteringer høy, på 23,7 prosent. Det er kun porteføljene for klima og miljø og for velferd og utdanning som har høyere andel, på 27 prosent. Dette gir en normalisert policyindeks på 154,6 for porteføljen, der Forskningsrådets totale nivå er satt til 100.

Dette innebærer at porteføljen har om lag 55 prosent høyere andel publikasjoner med policysiteringer enn gjennomsnittet i Forskningsrådet. Resultatet indikerer at forskningen i porteføljen i særlig stor grad bidrar til kunnskapsgrunnlaget for politikutvikling og beslutningsprosesser innenfor porteføljens tematiske områder.

2.3.2 Tematisk relevans

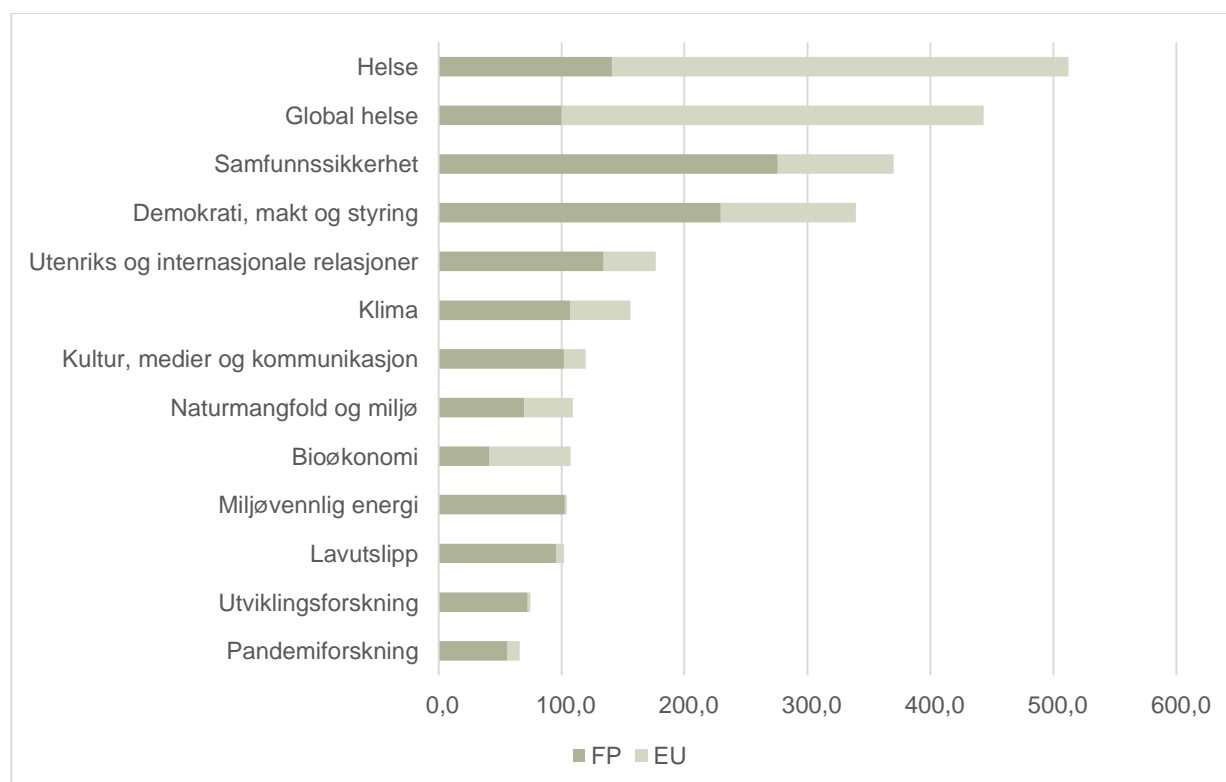
Forskningsrådet merker alle prosjekter med ett eller flere forskningstema, som angir hva det forskes på, men som også gir en indikasjon på hvor forskningen vil kunne tas i bruk. Porteføljen for demokrati og

³ Vitenskapelige publikasjoner som inngår i tallgrunnlaget for demokrati og global utvikling er publikasjoner registrert i Cristin/NVA. Tallene for publikasjoner er basert på merkinger knyttet til delporteføljene.

global utvikling omfatter et bredt spekter av ulike forskningstemaer. Som figuren under viser, er helse størst i 2025, etterfulgt av global helse, samfunnssikkerhet og demokrati, makt og styring. Dette er likt som i 2024. Helse og global helse er størst i finansiering fra EU, og noe av dette skyldes tildelinger til CEPI, mens tematikken med mest finansiering fra Forskningsrådet er samfunnssikkerhet og demokrati, makt og styring. Begge temaområder er sektorovergripende.

Figur 5: Forskningstemaer i porteføljen for demokrati og global utvikling med størst FoU-innsats. 2025. mill. kroner.

Kobling til øvrige porteføljer

Forskningsrådet styrer bevisst mot en god sammenheng mellom porteføljene - og disse vil derfor både kunne overlape, forsterke og bygge oppunder hverandre.

Porteføljen for demokrati og global utvikling overlapper i større eller mindre grad med alle de øvrige porteføljene i Forskningsrådet, og mest med forskningssystemporteføljen, som har 752 prosjekter med 1373 mill. kroner i FoU-innsats som også inngår i porteføljen for demokrati og global utvikling. Noe som er en øking på 118 mill. kroner fra 2024. Nest mest overlapp er det med porteføljen for innovasjon som overlapper med 427 prosjekter og 930 mill. kroner. Også her en øking på 59 mill. kroner. Deretter følger porteføljen for muliggjørende teknologi med 314 prosjekter og 727 mill. kroner, porteføljen for helse med 168 prosjekter og 512 mill. kroner og porteføljen for banebrytende forskning med 290 prosjekter og 387 mill. kroner.

Rekkfølgen var nesten den samme i 2021, med den forskjell at porteføljen for helse hadde mer overlapp enn porteføljen for muliggjørende teknologier. Samtidig har det vært en nedgang i koblingen til alle porteføljer, noe som skyldes årsaken redegjort for tidligere. Størst prosentvis nedgang i overlapp fra 2021 til 2025 har det vært med porteføljen for innovasjon, med 35 prosent nedgang i FoU-innsats som også inngår i porteføljen for demokrati og global utvikling. Nest størst er nedgangen i porteføljen for

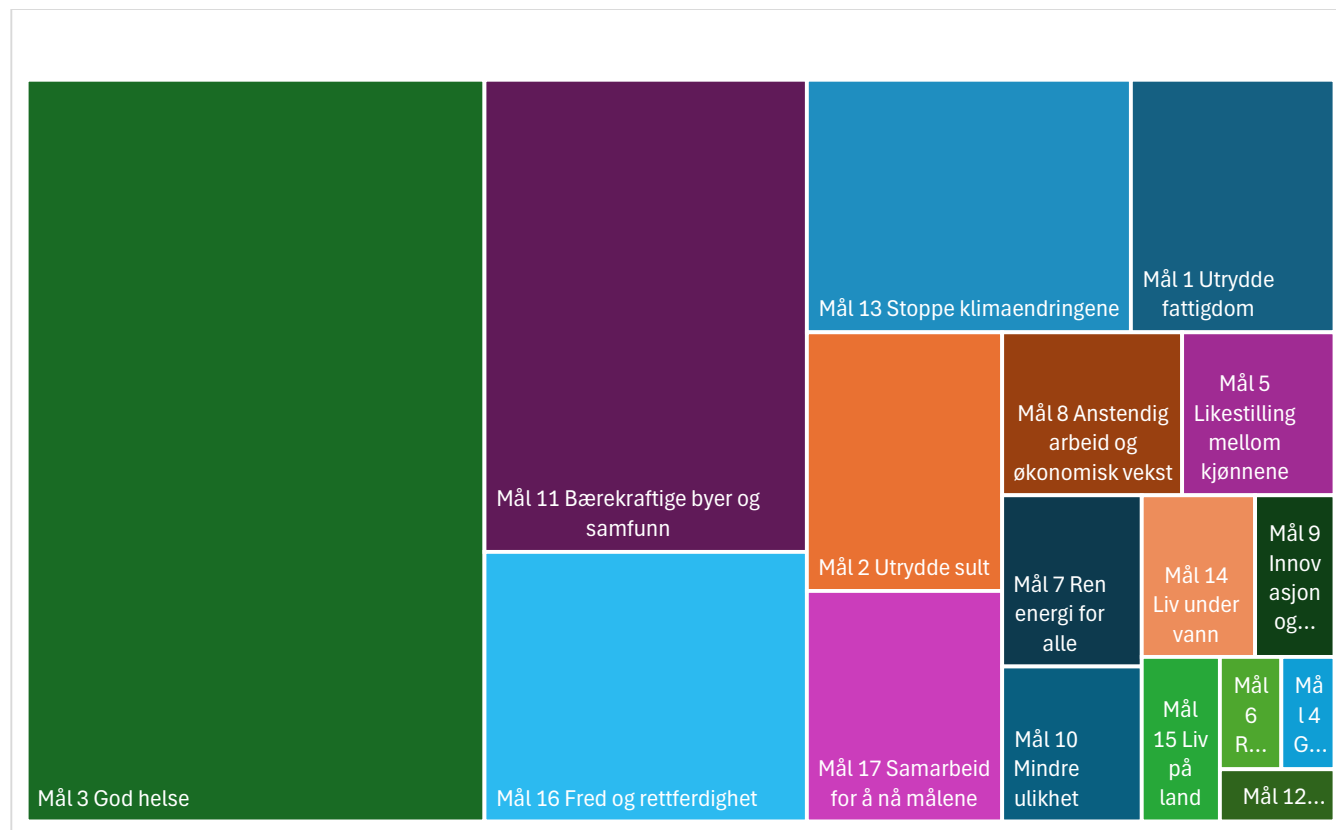
forskningssystemet med en nedgang på 24 prosent i overlappende FoU-innsats med porteføljen for demokrati og global utvikling. Det har også vært en prosentvis nedgang for porteføljen for muliggjørende teknologi med 12 prosent, mens overlapp med portefølje for klima og miljø, og for energi, har økt med henholdsvis 46 og 100 prosentpoeng. Denne økende overlappen antas å skyldes økende bruk av fellesutlysninger på tvers av porteføljene.

FNs bærekraftsmål

I 2025 var 75 prosent av porteføljen for demokrati og global utvikling merket som relevant for bærekraftsmålene. Dette viser tydelig porteføljens relevans for bærekraftsmålene. Ikke uventet er det størst innsats i porteføljen for demokrati og global utvikling rettet mot mål 3 God helse og livskvalitet, etterfulgt av mål 7 Ren energi for alle og 17 Samarbeid for å nå målene. Porteføljen bidrar også særlig til mål 11 Bærekraftige byer og lokalsamfunn, mål 13 Stoppe klimaendringene og mål 9 Innovasjon og infrastruktur.

Porteføljestyrets egne investeringer: 67 prosent av FoU-innsatsen i den strategiske porteføljen for demokrati og global utvikling var i 2025 merket med FNs bærekraftsmål. Figur 6 viser fordelingen på målene. Mest relevant er FoU-innsatsen for bærekraftsmål 3 God helse og livskvalitet, noe som skyldes spesifikke krav i utlysningene innen global helse om relevans for dette målet. Dette er etterfulgt av mål 11 Bærekraftige byer og lokalsamfunn, mål 16 Fred, rettferdighet og velfungerende institusjoner, mål 13 Stoppe klimaendringene, tett etterfulgt av Mål 1 Utrydde fattigdom, Mål 2 Utrydde sult og mål 17 Samarbeid for å nå målene.

Figur 6: Porteføljestyrets investeringer fordelt på bærekraftsmålene i 2025. Fordeling etter mill. kroner.

2.3.3 Anvendelsesområder

Forskningsrådet merker sine prosjekter med hvilke bransjer og næringer de er relevante for, og også hvilke samfunnssektorer (politikk- og forvaltningsområder) de er rettet inn mot. Dette gir en tydelig indikasjon på hvor den igangværende forskningen vil komme til anvendelse.

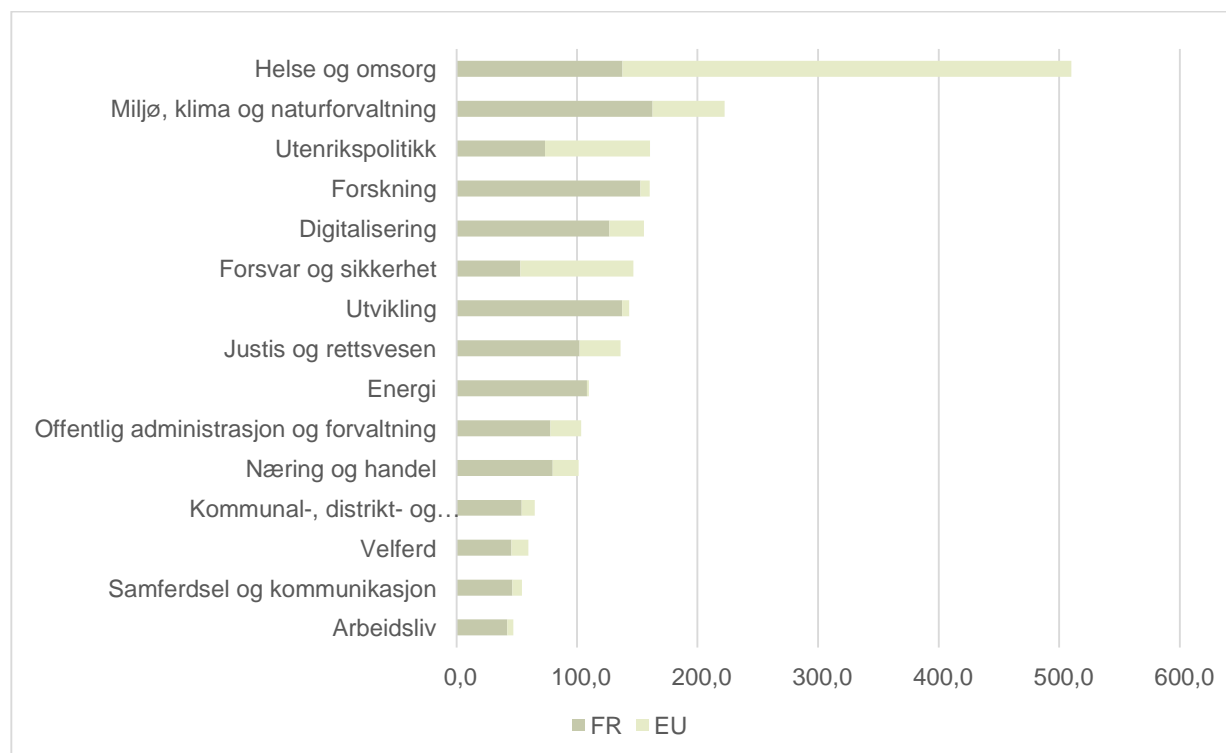
Bransjer og næringer

FoU-innsatsen i porteføljen for demokrati og global utvikling har relevans for et bredt spekter av bransjer og næringer, og aller mest for helsenæringen, IKT-næringen og næringsområdet energi. I 2021 var også Helse og IKT de to største næringene, mens porteføljen har økt sin relevans for energi mye siden den gang.

Samfunnssektorer

Figuren under viser at FoU-innsatsen i porteføljen for demokrati og global utvikling har relevans for et bredt spekter av politikk- og forvaltningsområder, og aller mest for helse og omsorg, og miljø, klima og naturforvaltning. Dette er tett etterfulgt av utenrikspolitikk, forskning, digitalisering, forsvar og sikkerhet, utvikling, og justis og rettsvesen. Sammenlignet med 2024 har miljø, klima og naturforvaltning, samt utenrikspolitikk økt endel, mens forskning og digitalisering har gått noe ned.

Figur 7: Porteføljestyrets investeringer fordelt på politikk- og forvaltningsområder i 2025. Fordeling etter mill. kroner.

2.3.4 FoUol-verdikjeden

Hvor i verdikjeden forskningen eller innovasjonen foregår, hvem som er prosjektansvarlig for FoUol-innsatsen, hva slags type prosjekter som inngår i porteføljen og hvem prosjektansvarlig organisasjon

samarbeider med, forteller noe om formålet med forskningen og hvem som planlegger å ta forskningsresultatene i bruk.

Forskningsart

Alle prosjekter som Forskningsrådet finansierer, blir merket med forskningsart, dvs. om de omhandler grunnforskning, anvendt forskning eller utviklingsarbeid. Når man medregner alle prosjekter som er helt eller delvis inngår i porteføljen for demokrati og global utvikling, viser tallene for 2025 viser at porteføljen finansierer 35 prosent grunnforskning, 61 prosent anvendt forskning og 4 prosent utviklingsarbeid. Denne fordelingen har holdt seg relativt stabil de siste fem årene. I 2021 var hhv. fordelingen 34 prosent grunnforskning, 60 prosent anvendt forskning og 6 prosent utviklingsarbeid.

Porteføljestyrets egne investeringer: Hvis vi kun ser på den delen av porteføljen for demokrati og global utvikling som er finansiert av porteføljestyret for demokrati og global utvikling, er 86,5 prosent av FoU-innsatsen merket med anvendt forskning, 9,5 prosent grunnforskning og 4 prosent utviklingsarbeid. Også her har det vært svært liten endring siden 2021, noe som kan sees i lys av at porteføljen i hovedsak er finansiert av sektorpolitiske midler, og derfor preges av anvendt og handlingsrettet forskning.

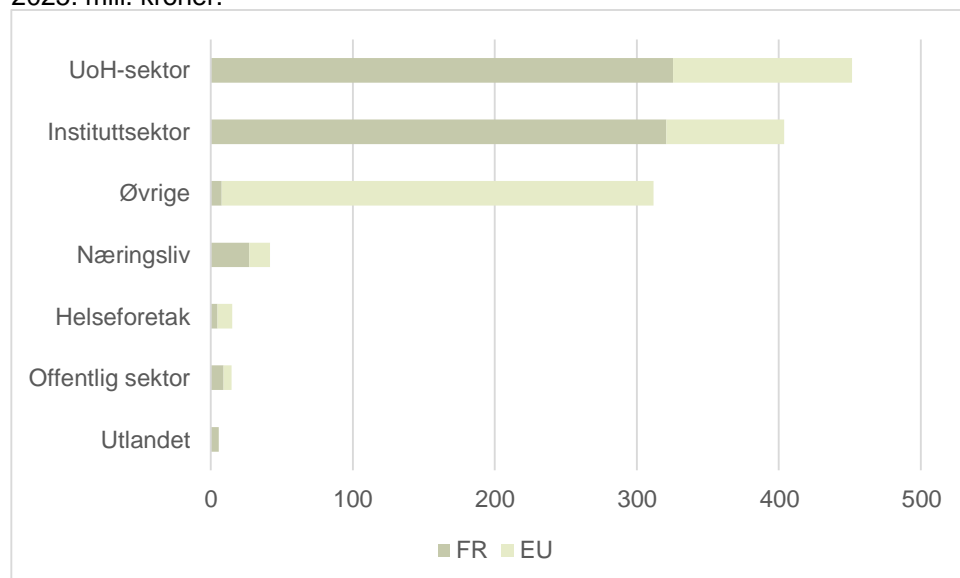
FoU-utførende sektor

Figuren under viser at UH-sektoren er den største FoU-utførende aktøren både i den forskningsrådsfinansierte porteføljen for demokrati og global utvikling og i porteføljen totalt, medregnet EU-finansiering, og utgjør totalt 36 prosent. Instituttsektoren er nest størst (32 prosent), men er omtrent likt med UH-sektoren om man kun ser på Forskningsrådets finansiering. Øvrige aktører er tredje størst (25 prosent) på grunn av den høye andelen EU-finansiering til tre store prosjekter om utvikling og fremstilling av vaksiner. Deretter følger næringsliv (3 prosent), som er litt større enn offentlig sektor og helseforetak (begge prosent). I 2020 var fordelingen mellom sektorer relativt lik, bortsett fra øvrige aktører som her var hele 38 grunnet EU-finansieringen.

Ser man kun på porteføljestyrets egne investeringer har andelen til både instituttsektoren og UoH-sektoren har økt med to prosent og utgjør henholdsvis nå 50 og 48 prosent. Årsaken er nedgang i direkte støtte til utlandet, og en nedgang i andelen av bevilgning til offentlig sektor, som har sunket fra en andel på 2 til 0,7 prosent. Næringsliv mottok ikke bevilgninger fra porteføljestyret hverken i 2021 eller 2025.

Figur 8: Porteføljen for demokrati og global utvikling fordelt på FoU-utførende sektor (prosjektansvarlig). 2025. mill. kroner.

I porteføljen for demokrati og global utvikling er det også tverrsektorielt samarbeid i prosjektene. I prosjekter som er merket 100 prosent med porteføljen for demokrati og global utvikling og hvor UH-sektoren er prosjektansvarlig er det samarbeid med minst én partner fra instituttsektoren i 63 prosjekter, fra samme sektor i 57 prosjekter, fra offentlig sektor i 22 prosjekter og næringsliv i 11 prosjekter, i tillegg til 116 prosjekter med utenlandske partnere. I prosjekter hvor instituttsektoren er prosjektansvarlig, er det samarbeid med minst én partner i samme sektor i 65 prosjekter, fra UH-sektoren i 98 prosjekter, offentlig sektor i 29 prosjekter og næringsliv i 22 prosjekter. Instituttsektoren har også utenlandske partnere i 120 prosjekter. I prosjekter hvor offentlig sektor er prosjektansvarlig, er det mest samarbeid med partnere fra UH-sektoren i 16 prosjekter, etterfulgt av utlandet (5) og egen sektor med 4 prosjekter. I prosjekter hvor næringslivet er prosjektansvarlig, er det også mest samarbeid med UH-sektoren (16 prosjekt), instituttsektoren (6), utlandet (5) og mellom 2 til 4 prosjekter med samarbeidspartnere fra de andre sektorene.

Regioner

Oslo er det fylket med klart flest prosjektansvarlige FoU-aktører i porteføljen for demokrati og global utvikling, med 40 prosent, etterfulgt av Trøndelag og Vestland med 16 prosent hver, Akershus med 9 prosent, Troms med 4 prosent, Rogaland 3 prosent, Innlandet, Agder og Nordland med 2 prosent hver, mens de øvrige har en andel på én prosent eller lavere. Denne fordelingen er tilnærmet lik fordelingen av innsatsen i regionene i 2021. At hovedtyngden av aktiviteter ligger i Oslo, kan forklares ved at det er her UH- og instituttsektoren har sitt tyngdepunkt.

Ser vi bare på deltakelsen fra offentlig sektor, er det en jevnere fordeling mellom regionene, men Oslo har fortsatt størst innsats med 42 prosent, etterfulgt av Innlandet med 17 prosent, Akershus med 10 prosent og Vestfold med 6 prosent. Forskningsresultatene i porteføljen når offentlige aktører i hele landet, men det er fortsatt potensiale for økt innsats i flere regioner.

Prosjekttype

Hvilke prosjekttypene som ligger til grunn for en prosjektportefølje, kan gi en indikasjon på hvor i FoU- verdikjeden porteføljen har sitt tyngdepunkt. Prosjekttypene gjelder kun for den delen av porteføljen som er finansiert av Forskningsrådet.

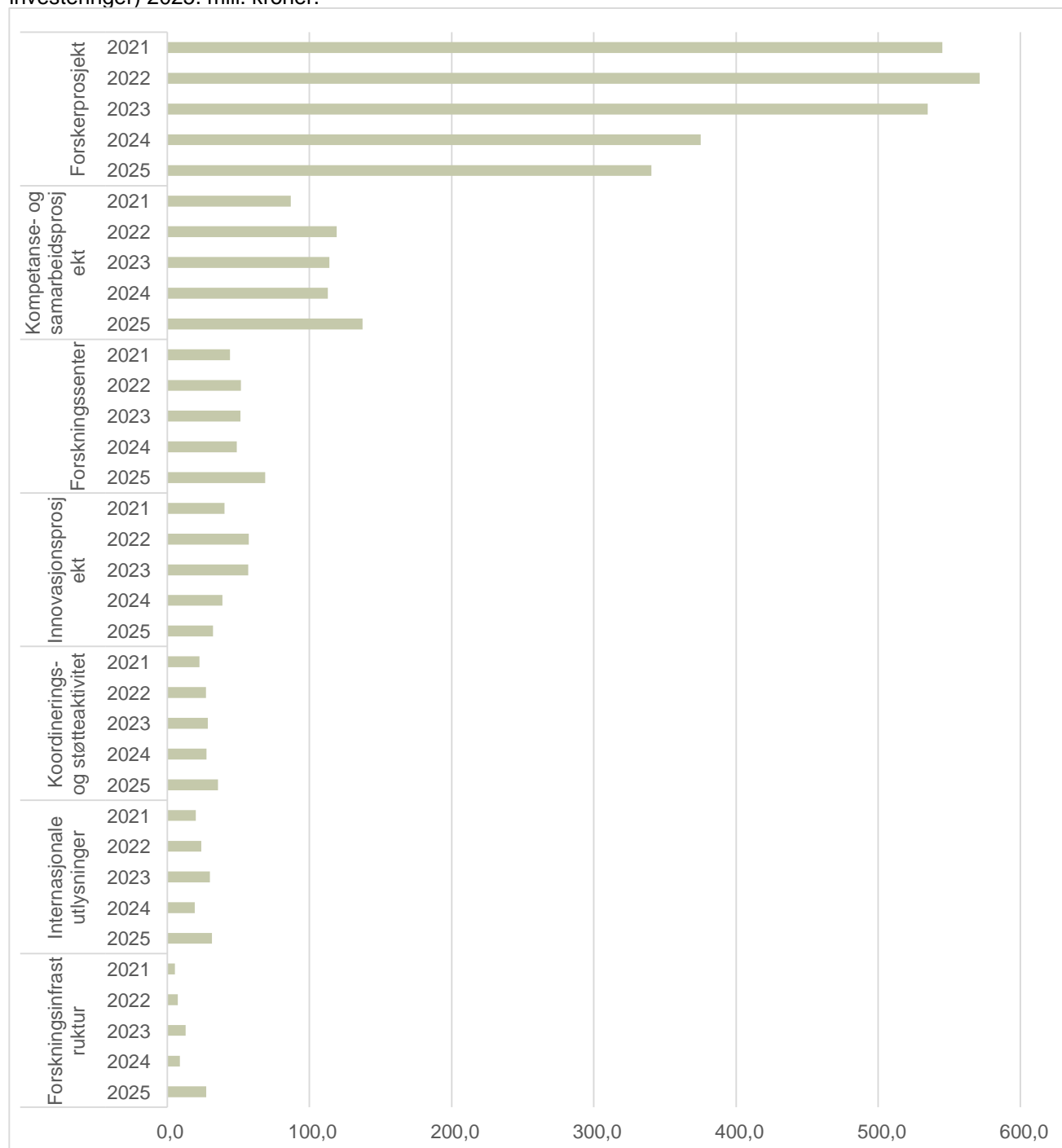

49 prosent av FoU-innsatsen i porteføljen for demokrati og global utvikling fant i 2025 sted i forskerprosjekter, noe som er en nedgang 6 prosent fra 2024. Samarbeidsprosjekter, som har krav til formelt samarbeid med samfunns- og næringslivsaktører, økte fra 14 prosent i 2024 til 19 prosent i 2025, mens forskningssentre økte fra 7 til 10 prosent. Innovasjonsprosjekter har vært stabilt på 5 prosent. Koordinerings- og støtteaktiviteter, internasjonale utlysninger og særlig forskningsinfrastruktur har alle hatt en øking siden 2024. Ser man over litt lengre tid har og sammenligner med 2021 har andelen samarbeidsprosjekter økt med 9 prosent, mens forskerprosjekt er redusert med hele 18 prosent. I samme periode har forskningsinfrastruktur økt med over 3 prosent, mens både forskningssentre og internasjonale utlysninger omtrent har doblet seg, til omtrent 4 prosent hver.

UH-sektoren er prosjektansvarlig i noen flere forskerprosjekter (55 prosent) enn instituttsektoren (45 prosent). For samarbeidsprosjekter er det motsatt. Sammenlignet med 2024 har andelen eiet av instituttsektoren økt fra 50 til 58 prosent, mens andelen for UH-sektor har redusert seg tilsvarende. Instituttsektoren har også styrket sin andel som prosjekteier av forskningssentre, fra 33 prosent i 2024 til 40 prosent i 2025. De er også størst sektor i prosjekter finansiert gjennom internasjonale utlysninger, med 70 prosent, og i forskningsinfrastruktur hvor de er prosjekteier for 57 prosent av prosjektene. Næringslivet leder 69 prosent av innovasjonsprosjektene i porteføljen, mens offentlig sektor eier 28 prosent.

Figur 9: Porteføljen for demokrati og global utvikling fordelt på prosjekttype (kun Forskningsrådets investeringer) 2025. mill. kroner.

FoU-samarbeid

Også sektortilhørigheten til samarbeidspartnerne i prosjektene kan gi en indikasjon på hvor i FoU-verdikjeden forskningen foregår, og hvilken FoU-sektor som forskningen er mest relevant for. Forskningsrådet har ikke denne type informasjon på portefølje- eller delporteføljennivå, men har tall for porteføljestyrets egne investeringer.

Porteføljestyrets egne investeringer: I prosjekter som UH-sektoren er ansvarlig for, blir det samarbeidet mest med FoU-institusjoner i utlandet, og deretter med UH-sektoren og instituttsektoren i Norge. Dette kan skyldes porteføljens internasjonale profil. I prosjekter som instituttsektoren er ansvarlig for, blir det også samarbeidet mest med FoU-institusjoner i utlandet, og deretter med UH-sektoren og instituttsektoren i Norge. Instituttsektoren har samlet sett flest samarbeidspartnere uavhengig av sektor hos partner. Offentlig sektor og helseforetak er prosjektansvarlig for relativt få prosjekter i porteføljen og dermed er samarbeidet også lavt.

2.3.5 Annet

Internasjonalt samarbeid

505 mill. kroner (72 prosent) av FoU-innsatsen i den forskningsrådsfinansierte delen av porteføljen for demokrati og global utvikling er merket med internasjonalisering, en oppgang på 4 prosentpoeng fra 2024. Internasjonalisering betyr at prosjektet inkluderer enten internasjonalt prosjektarbeid, internasjonale stimuleringsmidler, internasjonalt samarbeid om utlysning, internasjonalt vertskap eller mobilitet. Internasjonalt prosjektsamarbeid utgjør 475 mill. kroner, noe som tilsvarer 68 prosent.

Så langt i EUs rammeprogram Horisont Europa (2021-2025) har norske aktører deltatt i 164 prosjekter med porteføljemerkene til demokrati og global utvikling. Gjennom disse prosjektene er Norge tildelt 231 mill. euro (om lag 2,5 mrd. kroner). Dette betyr at rundt 15 prosent av midlene som er tildelt Norge gjennom deltakelse i Horisont Europa, er knyttet til porteføljen for demokrati og global utvikling.

I de 164 EU-prosjektene som er relatert til porteføljen demokrati og global utvikling samarbeider Norge med aktører fra 92 ulike land. I dette samarbeidet er det flest felles prosjekter med Tyskland (86), Nederland (74), Italia (73), Belgia (72). Spania (69), Storbritannia (66) og Frankrike (68) følger like etter. Samarbeidet er størst i klynge 1 Helse, deretter i klynge 3 Samfunnsikkerhet samt i klynge 6 Mat, bioøkonomi, naturressurser, landbruk og miljø.

I 29 av de EU-finansierte prosjektene er det norsk samarbeid med Panoramalandene. I disse fellesprosjektene er det samarbeid med alle Panoramalandene utenom Russland. Til sammen inngår det 52 deltakelser fra Panoramalandene og 42 deltakelser fra Norge i de 29 samarbeidsprosjektene. Det samarbeides med USA i 14 prosjekter og Sør-Afrika i 9 prosjekter, mens Brasil og Canada deltar i 4 prosjekter hver, Japan 3, Sør-Korea, og India 2 hver og Kina 1. Norge samarbeider aller mest med Panoramalandene innenfor klynge 1 Helse i prosjekter tilhørende denne porteføljen.

I 27 av de 164 EU-finansierte prosjektene er det norsk samarbeid med 21 ulike afrikanske land. 101 afrikanske deltakelser og 38 norske deltakelser inngår i disse 27 samarbeidsprosjektene. Flest samarbeidspartnere i prosjekter er fra Uganda (10 prosjekter), Etiopia (8), Tanzania (7). Burkina Faso, Kenya og Kongo er alle med i 4 prosjekter hver. Samarbeidet med de afrikanske landene er klart størst i klynge 1 Helse. Her inkluderes samarbeidet med Sør-Afrika (9), som også er et Panoramaland.

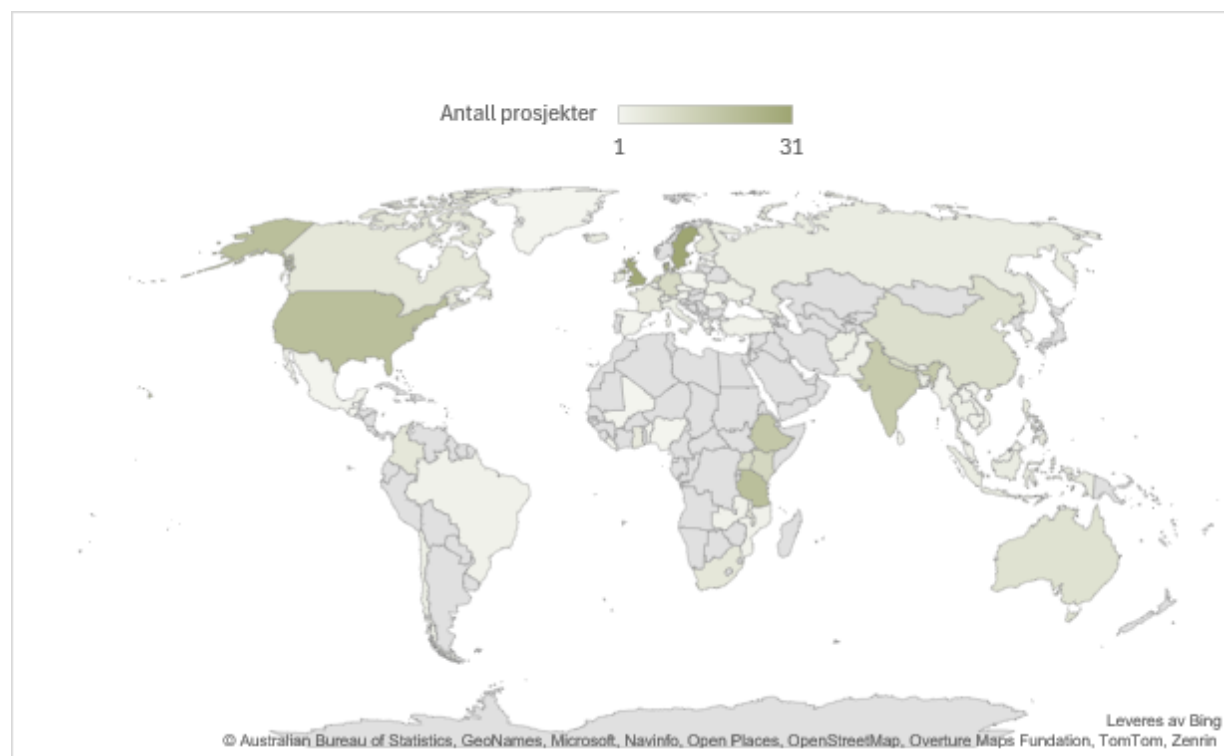
Porteføljestyrets egne investeringer: Kartet i figur 10 viser antall prosjekter finansiert av porteføljestyret for demokrati og global i 2025 med samarbeidspartnere fra andre land. 214 prosjekter har til sammen 382 unike samarbeidspartnere med adresse i utlandet, i til sammen 69 forskjellige land. Sverige (31 prosjekter) er det landet det samarbeides mest med, etterfulgt av Storbritannia (30), Danmark (28) og Tanzania og USA (21 hver). Mange prosjekter har også partnere i Etiopia (18), India (17) og Nederland (16).

Porteføljen har samarbeidspartnere fra 29 land i Europa, inkludert Russland, 19 land i Asia, 13 land i Afrika, 7 på det amerikanske kontinent, i tillegg til i Australia. Porteføljen for demokrati og global utvikling er den som i størst grad bidrar til samarbeid med afrikanske land, og er dermed essensiell i Forskningsrådets arbeid med å styrke samarbeidet med Afrika og å følge opp regjeringens Afrika-strategi. Merk at statistikken ikke fanger opp internasjonale partnere i prosjekter finansiert av andre gjennom internasjonale utlysninger, slik som gjennom Nordforsk og vår bilaterale utlysning med Sør-Afrika. Derfor er det reelle internasjonale samarbeidet høyere enn det som kommer frem av kartet.

Alle Panoramalandene er med som samarbeidspartnere i prosjekter bortsett fra Japan. Samarbeidspartnere fra USA er med i 21 prosjekter, India 17, Kina 9, Canada og Sør-Afrika 6, Russland 4 og Brasil og Sør-Korea 2 hver.

Figur 10: Oversikt over antall prosjekter med samarbeidspartnere i hvert enkelt land, med finansiering fra porteføljestyret for demokrati og global utvikling i 2025. Ett land er kun telt en gang, selv om prosjekter kan ha flere samarbeidspartnere i hvert land.

Den strategiske innsatsen, som er finansiert av porteføljestyret for demokrati og global utvikling, har både utlysninger som er nøytrale med tanke på å etterspørre internasjonalt samarbeid, hvor profil på det internasjonale samarbeidet følger forskningsmiljøenes preferanser og nettverk, og utlysninger som etterspør målrettet internasjonalt samarbeid med enkeltland eller grupper av land. Delporteføljene global helse og utviklingsforskning skiller seg fra de andre ved å ha tydelige krav om likeverdig samarbeid med partnere fra lav- eller lavere mellominntektsland i alle utlysninger. Dette gir en annen partnersammensetning enn de andre porteføljene i Forskningsrådet og forklarer det store innslaget av samarbeidspartnere fra Afrika og enkelte land i Asia og Sør-Asia. Disse landene går igjen over tid, og overlapper i stor grad med partnerlandene i norsk utviklingspolitikk. Generelt etablerer mange av prosjektene langvarige partnerskap i disse landene, som bidrar til kapasitetsstyrking og god relevans og kvalitet på forskningen. Kravene bidrar også til mer lokal kapasitetsbygging.

Ansvarlig forskning og innovasjon

I 2019 startet Forskningsrådet å merke hvor mye av de forskningsrådsfinansierte prosjektene som er innrettet mot ansvarlig forskning og innovasjon, forstått som både 1) involvering av offentligheten/brukere/innbyggere i forskning og innovasjon og 2) eksperimentering, utviklingsarbeid og læring på tvers av etablerte grenser, sektorer og disipliner. De to dimensjonene er ikke gjensidig

utelukkende. Fra 2022 er også EU-prosjektene blitt merket tilsvarende. Den merkede FoU-innsatsen utgjør 7 prosent av innsatsen i porteføljen i 2025, hvorav 83 prosent er finansiert av Forskningsrådet og 17 prosent av EU. Mesteparten av den merkede FoU-innsatsen er rettet mot involvering/medvirkning, noe som trolig skyldes krav til brukermedvirkning i enkelte utlysninger.

Porteføljestyrets egne investeringer: 16 prosent av FoU-innsatsen i den strategiske porteføljen for demokrati og global utvikling var i 2025 merket ansvarlig forskning og innovasjon, mot 2,4 prosent i 2021. I 2025 var 100 prosent av den merkede FoU-innsatsen innrettet mot involvering/medvirkning.

3. Vurdering av måloppnåelse

I porteføljeplan for demokrati og global utvikling er det satt følgende mål for porteføljen:

Mål 1: Porteføljen skal bidra til å løse de store samfunnsutfordringene med forskningsbasert kunnskap, lokalt, nasjonalt og internasjonalt

Mål 2: Porteføljen skal fornye og øke kvaliteten på forskning innenfor demokrati og global utvikling

Mål 3: Porteføljen skal styrke internasjonalt forskningssamarbeid og likeverdige partnerskap

Mål 4: Forskning fra porteføljen skal i økt grad deles og tas i bruk av sentrale samfunnsaktører både lokalt, nasjonalt og internasjonalt

Mål 5: Porteføljen skal styrke evnen til bærekraftig innovasjon og omstilling i offentlig sektor, i samhandling med sivilsamfunn og næringsliv

3.1 Mål 1: Porteføljen skal bidra til å løse de store samfunnsutfordringene med forskningsbasert kunnskap lokalt, nasjonalt og internasjonalt.

I en situasjon preget av geopolitiske endringer og forskyvninger i finansieringsbildet bidrar porteføljen til å møte de store samfunnsutfordringene gjennom målrettede investeringer i forskning på demokrati, samfunnsikkerhet og beredskap, utenriks- og sikkerhetspolitikk, fattigdom, ulikhet, utvikling og global helse. Samlet sett er innsatsen på nivå med 2023, men med en tydelig dreining der EU har økt sitt bidrag, særlig innen forskning relatert til demokrati, styring og forvaltning, og utenriks og internasjonale relasjoner, mens Forskningsrådets innsats er redusert de siste årene. Selv om Forskningsrådets innsats forventes å øke etter hvert som prosjekter finansiert de siste år kommer i gang og regnskapstekniske utfordringer løses, understreker utviklingen behovet for klare nasjonale prioriteringer. Porteføljestyrets egne investeringer er avgjørende for å opprettholde aktiviteten i alle delporteføljer, og fortsatt høy innsats er viktig for måloppnåelsen.

Behovet for oppdatert kunnskap om konsekvensene av globale endringer innen utvikling, global helse og utenriks- og sikkerhetspolitikk har økt. Samtidig er både EU- og Forskningsrådets innsats på flere områder lavt. Porteføljestyrets investeringer er derfor særlig viktige for å sikre kunnskapsutvikling i tråd med både nasjonale og internasjonale behov og porteføljeplanens prioriteringer. Finansiering av sentre for internasjonal økonomi og geopolitikk, samt en forskerskole innen global helse, er eksempler på slik målrettet innsats.

Porteføljen styrker også kunnskapsgrunnlaget for å håndtere komplekse samfunnsutfordringer gjennom tverrfaglig og tverrsektorielt samarbeid. De tematiske områdene overlapper i stor grad med andre porteføljer, noe som gjør samarbeid nødvendig for å sikre helhetlige tilnærminger. Dette kommer blant annet til uttrykk gjennom innslag av temaer som klima, kultur, media og kommunikasjon, naturmangfold og miljø, bioøkonomi, miljøvennlig energi og lavutslipp i porteføljen. Slike perspektiver ivaretas blant annet gjennom felles utlysninger. Samfunnsikkerhet og beredskap, der kunnskapsbehovet fortsatt er stort, er ett eksempel. Økt press på demokratiske institusjoner og en mer krevende sikkerhetspolitisk

situasjon forsterker behovet for kunnskap om demokratisk motstandskraft. Her har porteføljen utviklet en felles utlysning som gjennomføres for første gang i 2026.

Den faglige bredden, med tyngde i samfunnsvitenskap kombinert med innslag av medisin og helsefag, matematikk og naturvitenskap og økende innslag av teknologi, styrker porteføljens evne til å møte komplekse utfordringer. Samtidig har porteføljen bred relevans for en rekke politikk- og forvaltningsområder, både nasjonalt og internasjonalt, blant annet innen helse og omsorg, klima og miljø, naturforvaltning, utenrikspolitikk, digitalisering, forsvar og sikkerhet, utvikling samt justis og rettsvesen.

Samlet sett bidrar porteføljen betydelig til å møte samfunnsutfordringene gjennom forskningsbasert kunnskap lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Dette skjer både ved å sikre kunnskap på områder med sviktende internasjonal finansiering og ved å legge til rette for tverrfaglige tilnærminger. Samtidig er det fortsatt behov for målrettet innsats på alle temaområdene, samt videre utvikling av felles utlysninger og andre virkemidler i samarbeid med andre porteføljestyre.

3.2 Mål 2: Porteføljen skal fornye og øke kvaliteten på forskningen innenfor demokrati og global utvikling

Administrasjonens vurdering er at porteføljen holder høy kvalitet og er med på å fornye og øke kvaliteten på forskningen innenfor demokrati og global utvikling. Samtidig er det potensiale for forbedringer.

Det årlige antallet publikasjoner i porteføljen har samlet sett holdt seg stabil de siste fem årene, selv om vi har sett endringer innad i delporteføljene. Det er forventet noe øking i antall publikasjoner nå som investeringene har tatt seg noe opp etter lave bevilgninger i 2023.

Fordelingen av porteføljens prosjekter innen fagområde har endret seg en del totalt sett, mest interessant her er økingen av teknologi som fagområde, fra 9 til 18 prosent. Ser man på porteføljestyrets egne investeringer har fordelingen av fagområder vært stabil de siste fem år, med en liten øking i andel for samfunnsvitenskap. Humaniora har økt med én prosent til totalt 3 prosent, noe som er litt lavt gitt Forskningsrådets arbeid for å styrke mulighetene for humaniora i tematiske utlysninger. Inkludering av humaniora som viktig perspektiv i porteføljens utlysninger er avgjørende for å løfte dette fagområdet. Eksempler på dette er utlysningen innenfor samfunnssikkerhet og beredskap som har hatt øremerkede midler til humaniora både i 2025 og 2026. Det samme har utlysningen på demokrati som styreform og levesett i 2026.

Fordelingen mellom grunnleggende forskning, anvendt forskning og utviklingsarbeid har holdt seg relativt stabil de siste fem årene. Det er en større andel anvendt forskning og mindre grunnforskning i porteføljestyrets egne innsats enn i porteføljen totalt sett. Andelen anvendt forskning i porteføljestyrets egne innsats er på hele 86,5 prosent. Gitt porteføljestyrets prioriteringer, og porteføljens relevans for store samfunnsutfordringer, vurderer administrasjonen at det er hensiktsmessig med en klar overvekt av anvendt forskning i innsatsen.

Både i Forskningsrådet og i EUs innsats er UH-sektoren og instituttsektoren dominerende. Gitt porteføljens mål og prioriteringer er det naturlig. Samtidig er andelen til næringsliv og offentlig sektor lav, i alle fall om man ser på prosjektansvarlig isolert. Porteføljen har de siste årene økt sin bruk av samarbeidsprosjekter for å sikre involvering av offentlig sektor og næringslivet i prosjektene. Administrasjonens vurdering er at denne innsatsen må opprettholdes.

Som tidligere år har porteføljen et geografisk tyngdepunkt blant prosjektansvarlige i Oslo-området, etterfulgt av Trøndelag og Vestlandet. Det er relativt få prosjektansvarlige i Nord-Norge. Det er ikke unaturlig, gitt at UH og instituttsektoren har sitt tyngdepunkt i disse regionene.

3.3 Mål 3: Porteføljen skal styrke internasjonalt forskningssamarbeid og likeverdige partnerskap

Porteføljen for demokrati og internasjonale relasjoner preges av utstrakt internasjonalt samarbeid. Dette bekreftes ved at 72 prosent av Forskningsrådets innsats er merket med internasjonalisering. Dette er en øking på 4 prosent fra året før, noe som vurderes som bra. Det er merkbart at det foretrukne samarbeidslandet for norske institusjoner varierer etter finansieringskilde. Generelt er det stor grad av europeisk samarbeid der land som Storbritannia, Tyskland, Belgia, Nederland og Frankrike deltar i flest prosjekter med norske forskere. Porteføljen preges også av omfattende samarbeid utenfor Europa og bidrar blant annet til mye samarbeid med Panorama-landene. I EU-prosjektene er partnere fra USA og Sør-Afrika med i flest prosjekter, mens i prosjektene finansiert av Porteføljestyret er USA og India viktigst. Dette kan skyldes at porteføljen har egne midler til India-samarbeidet, og egne utlysninger rettet mot lav- og lavere mellominntektsland (LLMICs). Porteføljestyret har også hatt fellesutlysninger hvor Sør-Afrika finansierer egne partnere og dermed ikke er en del av statistikken. Sør-Afrika er derfor en viktig partner enn tallene tilsier.

Likeverdig partnerskap med partnere fra LLMICs ivaretas gjennom porteføljestyrets investeringer i prosjekter innenfor utviklingsforskning og global helse. Det stilles krav til alle disse prosjektene om likeverdig partnerskap, og administrasjonen gjennomfører dialogmøter med miljøene om dette. Krav om samarbeidspartnere fra LLMIC bidrar til at land som Etiopia, Tanzania, India, Kenya, Nepal og Uganda er blant landene prosjektene har mest samarbeid med, uavhengig av kontinent. Porteføljen skiller seg ut ved mye samarbeid med Afrika og er en viktig bidragsyter til å følge opp Regjeringens Afrika-strategi.

Det internasjonale samarbeidet vises også gjennom porteføljens internasjonale sampublisering. Andelen internasjonal sampublisering var på 34 prosent i 2025, noe som er en nedgang på 10 prosent fra 2021. Nedgangen kan forklares i at det har vært størst nedgang i innsats og færre aktive prosjekter innen global helse og utviklingsforskning siden 2021 hvor det internasjonale samarbeidet normalt er høyest. Det er stor forskjell i andel internasjonal sampublisering per delportefølje. Gitt porteføljens internasjonale profil bør man sikre at denne andelen opprettholdes og styrkes. Det er forventet noe øking her grunnet skjerpede krav til likeverdig partnerskap innen utviklingsforskning og større investeringer de siste år som forventes å gi utslag på de neste års innsats.

Administrasjonens vurdering er at måloppnåelsen for styrking av internasjonalt forskningssamarbeid og likeverdige partnerskap er høy. Samtidig er det viktig å opprettholde kravene til dette i utlysningene og innrette virkemidlene slik at internasjonalt forskningssamarbeid oppfordres og legges til rette for. Det er lite samarbeid med enkelte av Panoramalandene. Porteføljens innretning er trolig årsaken til dette, og kanskje kan man ikke forvente like stort samarbeid med alle land.

3.4 Mål 4: Forskning fra porteføljen skal i økt grad deles og tas i bruk av sentrale samfunnsaktører både lokalt, nasjonalt og internasjonalt

Forskningsrådets har flere virkemidler for å sikre at forskningen skal deles og tas i bruk. Særlig er samarbeidsprosjekt, med krav om samarbeid med relevante samfunns- og næringsaktører, viktig for å sikre dette. De siste fem årene har vi sett en øking på hele 10 prosentpoeng av slike prosjekter i den forskningsrådsfinansierte delen av porteføljen. Dette sikrer økt brukermedvirkning i prosjektene der de typiske samfunnsaktørene som deltar er offentlig sektor, ikke-statlige organisasjoner og privat næringsliv. Vi ser at også at bruken av andre søknadstyper i porteføljen har økt. I samme periode har virkemiddelet forskningssenter økt fra 5 til 10 prosent, mens forskningsinfrastruktur og internasjonale utlysninger omtrent har doblet seg til 4 prosent hver. Økingen har vært særlig sterk siste år, og her har også koordinerings- og støtteaktiviteter hatt en økning. I enkelte slike utlysninger åpnes det også for

involvering av sentrale samfunnsaktører som partnere. Innovasjonsprosjekter som ledes av næringslivet har vært stabilt på 5 prosent.

Brukermedvirkning sikres også i enkelte forskerprosjektutlysninger gjennom eksplisitte krav i utlysningsteksten der dette er relevant, slik som innen global helse. Videre kan brukermedvirkning måles gjennom merking av prosjekter innrettet mot ansvarlig forskning og innovasjon. I 2026 var 16 prosent av porteføljestyrets egen innsats merket ansvarlig forskning og innovasjon, mot 2,4 prosent i 2021. Dette er en betydelig øking og er et resultat av porteføljens strategiske arbeid med å øke andelen brukermedvirkning i prosjektene. Administrasjonen forventer fortsatt styrking av brukermedvirkning som følge av økt bruk av søknadstypen samarbeidsprosjekt og krav om brukermedvirkning i ulike utlysninger der det er relevant.

Hvorvidt porteføljens publikasjoner blir sitert i policydokumenter er en sterk indikator på relevansen av finansierte forskningen for politikktutforming, og dermed om forskningen tas i bruk. Tallene viser at porteføljens andel publikasjoner med policy-siteringer høy, på 23,7 prosent. Det er kun de to porteføljene for Klima og miljø og Velferd og utdanning som har høyere andel, på 27 prosent. Her beregnes også en normalisert policyindeks som for Forskningsrådets totalt er satt til 100. Den normaliserte policyindeksen til porteføljen for demokrati og global utvikling var i 2025 på 154,6. Dette innebærer at porteføljen har om lag 55 prosent høyere andel publikasjoner med policy-siteringer enn gjennomsnittet i Forskningsrådet. Resultatet indikerer at forskningen i porteføljen i særlig stor grad bidrar til kunnskapsgrunnet for politikktutvikling og beslutningsprosesser innenfor porteføljens tematiske områder, og viser høy måloppnåelse for Mål 4 i Porteføljeplanen.

3.5 Mål 5: Porteføljen skal styrke evnen til bærekraftig innovasjon og omstilling i offentlig sektor, i samhandling med sivilsamfunn og næringsliv

Bærekraftig innovasjon og omstilling i offentlig sektor kan tilrettelegges ved å sikre involvering av offentlig sektor i de finansierte prosjektene, samtidig vil en stor grad av anvendt forskning antyde at forskningen er relevant. I 2025 var offentlig sektor prosjektansvarlig for to prosent av prosjektene i porteføljen, mens helseforetakene var prosjektansvarlig for 1,2 prosent. Dette er ikke nødvendigvis lavt ettersom få av våre virkemidler tilrettelegger for at offentlig sektor skal lede prosjekter. Mer interessant er det å se på den samlede involveringen av offentlig sektor i porteføljens prosjekter. Sektoren er samarbeidspartner i 4 prosent av prosjektene i porteføljen, og helseforetak i 1,3 prosent, altså totalt i overkant av 5 prosent. Samlet sett er dermed offentlig sektor og helseforetakene direkte involvert i omtrent 11,5 prosent av prosjektene i porteføljen. Tallene fanger ikke opp involvering av offentlig sektor i utlandet, som også er veldig relevant for deler av denne porteføljen. Gitt den økte bruken og prioriteringen av samarbeidsprosjekter hvor offentlig sektor og andre brukere er obligatoriske partnere, forventer administrasjonen at offentlig sektors andel i prosjektene vil øke noe. Gjennom deltakelse i fellesutlysninger av innovasjonsprosjekter i offentlig sektor, forventer vi også at andelen prosjekter med offentlig sektor som prosjekteier vil øke noe.

Involvering av offentlig sektor i prosjektene kan også sikres uten at sektoren er formelle samarbeidspartnere i prosjektene. Flere av porteføljens utlysninger har krav om brukermedvirkning, og forskerne oppfordres til å finne måter å involvere sektoren på. Dette kan for eksempel gjøres ved at representanter for sektoren deltar i rådgivende eller styrende prosjektkomiteer og grupper, eller at de involveres i målgruppediskusjoner eller får muligheten til å spille inn til forskningen på annen måte for å gjøre den mer relevant for dem.

Forskningsrådet har også et eget merke for prosjekter som involverer forskning om økonomi, funksjon og organisering i offentlig sektor, hvor formålet er å fremskaffe et kunnskapsgrunnlag for å bedre sektorens evne til å løse samfunnsutfordringer. I 2025 var 24 prosent av den Forskningsrådsfinansierte delen av porteføljen merket med dette, noe administrasjonen vurderer som godt. Det indikerer at flere prosjekter

enn dem som har offentlig sektor med som formell samarbeidspartner, jobber med forskning relevant for sektoren.

Andelen anvendt forskning kan også indikere relevans for brukere og beslutningstakere, inkludert offentlig sektor. I porteføljen er andelen anvendt forskning høy, med 61 prosent totalt sett, og 86,5 prosent om man kun ser på porteføljestyrets egne investeringer. Andelen har økt de siste fem år. Samlet indikerer dette at forskningen i porteføljen er relevant for politikk og praksis. Videre er det øking av tverrfaglighet i porteføljen de siste fem årene. Prosjektene i porteføljen kombinerer gjerne ulike fagretninger innenfor et fagområde og på tvers av fagområder, noe som kan indikere økt relevans på tvers av sektorer.

Bærekraft kan måles gjennom porteføljens relevans for bærekraftsmålene. I 2025 var 75 prosent av porteføljen for demokrati og global utvikling merket som relevant for bærekraftsmålene. Dette vurderes som høyt. Ikke uventet er den største innsatsen i den totale porteføljen for demokrati og global utvikling rettet mot mål 3 God helse og livskvalitet, etterfulgt av mål 7 Ren energi for alle og 17 Samarbeid for å nå målene. Porteføljen bidrar også særlig til mål 11 Bærekraftige byer og lokalsamfunn, mål 13 Stoppe klimaendringene og mål 9 Innovasjon og infrastruktur.

Samlet sett viser porteføljeanalysen at det gjennom porteføljestyrets egne investeringer brukes en rekke virkemidler for å styrke evnen til bærekraftig innovasjon og omstilling i offentlig sektor, i samhandling med sivilsamfunn og næringsliv. Samtidig er andelen deltagelse av offentlig sektor i prosjektene noe begrenset, og porteføljen bør derfor opprettholde prioriteringen av virkemidler som legger til rette økt deltagelse av offentlig sektor, i samarbeid med sivilsamfunn og næringsliv.

4. Oppsummering og anbefalinger

Porteføljeanalysen viser at porteføljen samlet sett bidrar godt til måloppnåelse på tvers av de fem målene i porteføljeplanen. Porteføljen er faglig sterk, relevant for sentrale samfunnsutfordringer og preget av høy grad av internasjonalt samarbeid, brukerrelevans og politikkutvikling. Samtidig avdekkes det enkelte strukturelle utfordringer og utviklingstrekk som har betydning for videre prioriteringer.

Analysen viser at porteføljen spiller en avgjørende rolle i å opprettholde kunnskapsutvikling på områder hvor internasjonal finansiering er lav eller synkende, særlig innen utvikling, global helse og utenriks- og sikkerhetspolitikk. Dette gjelder også sentrale områder som samfunnssikkerhet og beredskap, samt demokrati, styring og forvaltning, hvor økt geopolitisk usikkerhet og et mer sammensatt trusselbilde har skjerpet behovet for oppdatert og forskningsbasert kunnskap. Samtidig har Forskningsrådets relative bidrag blitt redusert sammenlignet med EUs. Selv om man tar høyde for at en del av dette skyldes regnskapstekniske forhold understreker det behovet for tydelige nasjonale prioriteringer og strategisk bruk av porteføljestyrets midler for å sikre ønsket tematisk dekning og måloppnåelse.

Kvaliteten i porteføljen er gjennomgående høy, men analysen peker på enkelte ubalanser. Dette gjelder særlig lav andel humaniora og begrenset deltagelse fra næringsliv og offentlig sektor som prosjektansvarlige og partnere. Porteføljen har gjennom sine egne investeringer sørget for økt bruk av samarbeidsprosjekter, krav til brukermedvirkning og inkludering av øremerkede midler til humaniora for å imøtekomme disse ubalansene. Analysen viser at det er behov for å opprettholde oppmerksomheten på dette og vurdere ulike tiltak. Samtidig er det en sterk vekst i teknologi som fagområde og fortsatt høy andel anvendt forskning, noe som bidrar til relevans, men som også kan påvirke bredden i kunnskapsutviklingen.

Måloppnåelsen for internasjonalt samarbeid er høy, med omfattende samarbeid både innenfor Europa og globalt, inkludert med lav- og mellominntektsland og med Panoramalandene. Dette mye inkluderer mange prosjekter med samarbeidspartnere i afrikanske land, og porteføljen er dermed Forskningsrådets fremste når det gjelder å følge opp regjeringens Afrika-strategi. Krav til likeverdige partnerskap har gitt gode resultater, men det er behov for å opprettholde og videreutvikle disse kravene,

samt sikre stabilitet i internasjonal sampublisering og vurdere samarbeidspotensialet med enkelte underrepresenterte land.

Analysen viser også tydelig styrket måloppnåelse når det gjelder bruk og relevans av forskningen. Økt bruk av samarbeidsprosjekter, sterk vekst i merking av ansvarlig forskning og innovasjon og svært høy andel policysiteringer sammenlignet med Forskningsrådet som helhet indikerer at forskningen i stor grad tas i bruk i politikktutforming og samfunnsutvikling. Porteføljen har også økt andelen tverrfaglige prosjekter. Likevel er det verdt å merke seg at offentlig sektor og næringslivet bør involveres i større grad.

Samlet sett bidrar porteføljen betydelig til å møte de store samfunnsutfordringene gjennom forskningsbasert kunnskap lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Dette skjer ved å sikre kunnskap på områder med sviktende internasjonal finansiering, ved å samarbeide med andre porteføljer om fellesutlysninger på tverrsektorielle utfordringer, og ved å legge til rette for tverrfaglige tilnærminger.

Økt geopolitisk usikkerhet, svekket internasjonal orden, rask teknologiutvikling og et sammensatt trussel- og risikobilde gjør at behovet for oppdatert kunnskap om verden og dens konsekvenser for Norge er stort. Det er derfor fortsatt behov for målrettet innsats på alle temaområdene.

Videre utvikling av felles utlysninger med andre porteføljer der det er behov for sektorovergripende tilnærminger, fremstår som en hensiktsmessig tilnærming. Porteføljen har gode erfaringer med fellesutlysninger innen samfunnssikkerhet og beredskap, og tester i 2026 ut en utlysning om demokrati som styreform og levesett. Gitt de store kunnskapsbehovene bør videreføring av slike initiativer vurderes. Deltakelse i felles utlysninger om andre relevante tverrgående samfunnsutfordringer bør også utforskes, særlig der kunnskapsbehovene er store og berører flere porteføljer, som innen migrasjon og integrering samt klima og grønn omstilling.

For enkelte temaområder er det mer hensiktsmessig å benytte tematiske utlysninger og målrettede virkemidler, slik at innsatsen kan rettes inn mot konkrete behov og føringer knyttet til finansieringen. Gitt den relativt lave deltakelsen fra offentlig sektor i porteføljen, kan bruk av ulike virkemidler tilpasset ulike behov være et hensiktsmessig tiltak for å opprettholde og styrke andelen prosjekter for bærekraftig innovasjon og omstilling i offentlig sektor.

Sak 20/26 Demokrati og global utvikling

Porteføljekriterier i utlysninger høst 2026

Til	Ansvarlig Direktør	Saksbehandler	Vedlegg
Porteføljestyret for demokrati og global utvikling	Marianne Jensen	Line Marie Sørdsal, Zlata Turkanovic	
Fra			
Områdedirektør Eva Falleth			

BESLUTNINGSSAK

Forslag til vedtak Denne saken omfatter porteføljekriterier for to senterutlysninger i 2026. Porteføljestyret slutter seg til administrasjonens forslag til porteføljekriterier for å kunne gjøre en samlet prioritering av søknader i utlysningene beskrevet i saksframlegget.

Kort bakgrunn Før bevilgning vil administrasjonen lage en innstilling til porteføljestyret basert på karakterer fra fagpanelet, søknadenes relevans i lys av tematiske, faglige og/eller strukturelle føringer i utlysningsteksten. Porteføljestyret kan drive porteføljestyling gjennom å sette kriterier for prioritering mellom søknader. Denne saken omfatter porteføljekriterier for to senterutlysninger i 2026.

Hvorfor saken fremmes til dette møtet Utlysning av senter for effekter av bistand og senter for ekstremisme med søknadsfrist 23. september er henholdsvis publisert eller i ferd med å publiseres. Søkere til utlysningene skal kunne lese av utlysningstekstene hvilke kriterier som gjelder for prioriteringer mellom søknader. Porteføljestyret bes om å ta stilling til administrasjonens forslag til porteføljekriterier.

Hovedpunkter De viktigste strategiske grepene porteføljestyret gjør i styring av porteføljen er å bestemme tematikk, fordele midler til de kommende utlysningene og beslutte tildelinger.

Strategisk miljøstøtte - Forskningscenter

Formålet med søknadstypen forskningscenter (strategisk miljøstøtte) er å styrke kapasitet og kvalitet gjennom forskning og/eller innovasjon på strategisk viktige områder.

De to utlysningene har en finansieringsramme på henholdsvis 70 millioner (effekter av bistand) og 50 millioner (forskning på ekstremisme). Det forventes et lavt antall søknader til hver utlysning. Hver utlysning kan kun finansiere ett senter.

Senterutlysninger er strategiske og langsiktige investeringer for porteføljen og krever en nøye vurdering av sentrenes bidrag til den totale porteføljen nå og i fremtiden.

Prinsipper for innstilling og porteføljevurdering

Når det gjelder disse to senter utlysningene så vil disse gjøres i det gamle søknadssystemet, der fagekspertenes karakterskala går fra 1-7. Administrasjonen

gjør i tillegg relevansvurdering av hver søknad opp mot krav i utlysningsteksten på en skala fra 1-7.

Rangeringen av søknadene gjøres basert på:

- fagpanelenes karakterer (gjennomsnittskarakter på vurderingskriteriene med inntil to desimaler)
- administrasjonens vurdering av om eller hvordan søknadene oppfyller utlysningens krav og svarer på prioriteringer og føringer

Søknader som har en snittkarakter på 5 og lavere vil bli avslått da de er under terskelverdien for utlysningen. Øvrige søknader legges frem for porteføljestyret, som vil ta sin beslutning basert på rangering av søknadene.

I tillegg til fagpanelets vurdering av kvalitet, og administrasjonens relevansvurdering opp mot utlysningsteksten, skal søknadene samlet bidra til å dekke målene i porteføljeplanen. Det er derfor behov å avklare hvilke kriterier som skal legges til grunn for en samlet vurdering av støtteverdige prosjekter opp mot porteføljeplanen.

Administrasjonens forslag er at der to eller flere søknader stiller likt, vil det være opp til porteføljestyret å prioritere mellom disse, - basert på vedtatte porteføljekriterier som omtales under det enkelte senter i denne saken.

Senter for forskning på ekstremisme

Målet med senteret er å sikre oppdatert kunnskap om radikaliserings og voldelig ekstremisme i Norge, kunnskap om mulige forebyggende tiltak og å styrke samhandling mellom forskningsmiljøer og praksisfeltet.

Utover faglige krav stilles det krav til samarbeid, både nasjonalt, nordisk og internasjonalt. Senteret skal inkludere rekrutteringsstillinger (ph.d. kandidater) og ha en tydelig kobling til høyere utdanning (master). Det er også krav om å arrangere en årlig møteplass/konferanse for forskere og sentrale brukere av forskningen.

Følgende porteføljekriterium legges til grunn for prioritering mellom ellers likt rangerte søknader:

- God plan for å få tatt forskningen i bruk i relevante brukermiljøer.

Om porteføljekriteriet ikke fører til en tydelig prioritering av en av søknadene, vil det bli brukt loddtrekning (randomisering).

Senter for effekter av bistand

Målet med senteret er å styrke norsk forskning på effekter av Norges bistandstiltak og utviklingssamarbeid. Utlysningen retter seg mot bredden av norske fag- og forskningsmiljøer, i likeverdig samarbeid med tilsvarende miljøer i lav- og mellominntektsland.

Søkerne skal legge til grunn en bred og helhetlig definisjon av begrepet effekter, og benytte seg av et mangfold av metoder. Senteret skal bidra til oppbygging av langvarig kompetanse i Norge ved å bidra til rekrutteringsstillinger (ph.d. og postdoc) og ha undervisning på alle nivåer av høyere utdanning. Senteret må også ha med seg partnere fra lav- og lavere mellominntektsland som bidrar aktivt i senteret. Utlysningen kan leses i sin helhet her: [Senter for effekter av bistand](#)

Punktene under tittelen *Ønsket effekt av senteret* vil inngå i administrasjonens vurdering av relevans.

Følgende porteføljekriterier vil gjelde for prioritering mellom ellers likt rangerte søknader:

- Tydelig fremstilling av merverdien av samarbeid mellom de norske fagmiljøene
- God plan for å få tatt forskningen i bruk i relevante brukermiljøer.

**Forberedelse /
prosess**

Administrasjonen har utviklet saken.

Videre saksgang

Administrasjonen vil følge opp porteføljestyrets beslutning og legge til porteføljekriteriene i utlysningene.